

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน ของคู่สนทนาที่มีสถานภาพและความสนิทต่างกัน ในภาษาไทย

Submitted date: 4 February 2022

Revised date: 14 March 2022

Accepted date: 23 March 2022

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์^๑

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันและพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาดังกล่าวกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task ; WDCT) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ใช้ในงานวิจัยมีจำนวน ๔๐๐ คน แบ่งเป็นเพศชาย ๒๐๐ คน และเพศหญิง ๒๐๐ คน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันจำนวนทั้งสิ้น ๔๔ กลวิธี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ๒. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน ๓. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน และ ๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา ส่วนกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อพบจำนวนทั้งสิ้น ๔ กลวิธี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ๒. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้าง

^๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อีเมล sittitam209@hotmail.com

อารมณ์ขัน ๓. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน และ ๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนาพบว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้พูดภาษาไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕๐ ($P < 0.050$)

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา, การตอบถ้อยคำนัยผกผัน, สถานภาพของคู่สนทนา, ความสนิทของคู่สนทนา, วจนปฏิบัติศาสตร์

Linguistic strategies used for responding to verbal irony of different social status and intimacy interlocutors in Thai

Sittitam Ongwuttiwat^{ab}

Abstract

This research had the primary objectives to study the strategies of responding to verbal irony in Thai and to analyze the relationship between responding strategies and factors concerning the social status and intimacy of interlocutors.

Data used in this research were elicited from a sample of 400 respondents, of which 200 were male and 200 were female. The respondents were asked to complete the Written Discourse Completion Task.

According to the results, the responding strategy to sarcastic verbal irony can be divided into four groups, ranked in order of frequency: 1) keeping relationship of interlocutor linguistic strategies; 2) sarcastic linguistic strategies; 3) humorous linguistic strategies and; 4) conflict linguistic strategies. The responding strategy to humorous verbal irony can be classified into four groups, ranked in order of frequency: 1) keeping relationship of interlocutor linguistic strategies; 2) humorous linguistic strategies; 3) sarcastic linguistic strategies; and 4) conflict linguistic strategies.

^aAssistant Professor, Thai Programm Faculty of Liberal Arts, Thammasat University E-mail: sittitam209@hotmail.com

Upon consideration of the relationship between the responding strategies and factors concerning the social status and intimacy of interlocutors, it is evident that factors concerning the social status and intimacy of interlocutors have an on the adoption of the responding strategies. There were statistically significant differences in the responding strategies at a p-value of less than 0.050.

Keywords: Linguistic strategies, responding to verbal irony, social status and intimacy of interlocutors, Pragmatics

บทนำ

การสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังแต่ละครั้ง ผู้ฟังอาจไม่ได้ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงตามรูปเสมอไป แต่อาจเลือกใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกับรูป โดยเฉพาะการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชั้นและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (Kongchang, 2017) ดังนั้นผู้พูดจึงจำเป็นต้องเลือกว่าจะใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการตอบถ้อยคำนัยผกผันดังกล่าวของผู้ฟัง ทั้งนี้ Panpothong (1996) ได้ให้นิยามของ “ถ้อยคำนัยผกผัน” หรือ Verbal irony ไว้ดังนี้

๑. ถ้อยคำที่หมายความตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัยผู้ฟังต้องตีความมูลบท ความหมายเป็นนัย และความหมายอุปลักษณ์เสียก่อน แล้วจึงพลิกกลับเป็นตรงกันข้าม จึงจะเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ

๒. วัจนกรรมที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ เช่น คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ คำแนะนำที่ไม่ต้องการให้ผู้ฟังทำตาม คำขอร้องที่ผู้พูดก็ได้ต้องการให้ผู้ฟังทำเช่นนั้น ฯลฯ

๓. ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับซึ่งแฝงทัศนคติด้านลบของผู้พูดในบางกรณี อาจมิได้มีผู้ใดกล่าวถ้อยคำนั้นไว้ก่อน แต่ผู้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้น (Wilson and Sperber, 1992)

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเรื่องสถานการณ์ของผู้สนทนานับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของผู้พูดภาษาไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงเมื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้สนทนา กล่าวคือ สังคมไทยยังให้ความสำคัญกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคลอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากสถานการณ์คือตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของสังคม และเป็นตัวกำหนดบทบาทหรือการกระทำของคนว่าควรประพฤติปฏิบัติตัวอย่างไรภายใต้สถานการณ์นั้น (Bandhumadha, 1998) นอกจากนี้ บทบาททางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟังยังมีอิทธิพลต่อปฏิกิริยาโต้ตอบทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟังรวมทั้งการใช้ภาษาด้วย (Prasitrat, 2001) กล่าวคือ ในการสื่อสารหรือการแสดงวัจนกรรมใด ๆ นั้น ผู้พูดจะต้องคำนึงถึงเสมอว่าผู้ฟังเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับตนอย่างไร และเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่แตกต่างระหว่างตนกับผู้ฟังด้วย (Phillips, 1970; Mole, 1973; Mulder, 1996;

Pongsapich, A. (Ed.), 1998; Suphap, 1986; Roongrengsuke & Chansuthus, 1998; Saihoo, 2013) นอกจากนี้งานวิจัยในภาษาไทยจำนวนหนึ่ง เช่น Palakornkul (1972) Panpothong (1999) Khanitthanan (1994) Phetratmora (2001) Phromsimat (2002) Emakson (2006) Ongwuttiwat (2006) ฯลฯ ต่างชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดภาษาไทย

นอกจากปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนาแล้ว ปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนายังนับเป็นปัจจัยประการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้พูดจะคำนึงถึงเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับคู่สนทนา ดังที่นักวิชาการส่วนหนึ่ง เช่น Mulder (1996) Pongsapich, A. (Ed.) (1998) Suphap (1986) Raphiphat (1999) Iaosiwong (2003) Khomin and Samakkan (1979) ฯลฯ ชี้ว่า คนไทยมักจะเกรงใจกับบุคคลที่ไม่สนิทและพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความขัดแย้งกับบุคคลที่ไม่สนิทอย่างตรงไปตรงมา เช่นเดียวกับงานวิจัยในภาษาไทย เช่น Palakornkul (1972) Panpothong (1999) Khanitthanan (1994) Phromsimat (2002) Caisue (2006) Emakson (2006) Ongwuttiwat (2006) Ongwuttiwat (2021a) Ongwuttiwat (2021c) ฯลฯ ที่ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนามีความสัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการปฏิสัมพันธ์

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงชวนเป็นประเด็นให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟัง และพิจารณาว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

จากการทบทวนวรรณกรรมพบงานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ งานวิจัยในภาษาไทยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันได้แก่งานวิจัยเรื่อง “กลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย: กรณีศึกษาคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน” ของ Kongchang (2017) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย กับปัจจัยเรื่องชนิดของถ้อยคำนัยผกผันและปัจจัยเรื่องเพศ ในกรณีที่คู่สนทนามีสถานภาพเท่ากันโดยไม่รวมถึงปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนา ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากคำตอบในแบบสอบถามแบบ

เติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task หรือ WDCT) ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ที่มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ๑๐ สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน (sarcastic irony) และสถานการณ์ที่มีการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (humourous irony) กรณีละ ๕ สถานการณ์ ๑ กลุ่มตัวอย่าง เพศชาย ๒๐๐ คน เพศหญิง ๒๐๐ คน รวมทั้งสิ้น ๔๐๐ คน ส่วนงานวิจัยในภาษาต่างประเทศที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันได้แก่งานวิจัยเรื่อง “Responding to irony in different context: on cognition in conversation” ของ Kottthoff (2003) งานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาเยอรมันกับปัจจัยเรื่องบริบทของสถานการณ์ ในบทสนทนาที่ไม่เป็นทางการบนโต๊ะอาหารระหว่างเพื่อน และรายการทางโทรทัศน์ที่อภิปรายโต้แย้งกัน

ขณะเดียวกันจากการทบทวนวรรณกรรมพบงานวิจัยที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันซึ่งเป็นผลัดก่อนการตอบถ้อยคำนัยผกผันทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทยพบงานวิจัยเรื่อง “A pragmatics study of verbal irony in Thai” ของ Panpothong (1996) Panpothong ศึกษาถ้อยคำนัยผกผันภาษาไทย โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลมาจากบทสนทนาในนวนิยายไทย ๓๐ เรื่อง และบทสนทนาในละคร โทรทัศน์อีก ๒ เรื่อง พร้อมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของภาษาอีก ๑๒ คน เช่นเดียวกับ Sinarawat (2001) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิธีสื่อสารด้วยการพูดอ้อมของคนไทย” แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน คือ ศึกษารูปแบบและหน้าที่ของการพูดอ้อมจากบทสนทนาในนวนิยาย และศึกษาการเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารจากแบบสอบถาม Krongthong (2004) ศึกษาเรื่อง “กลวิธีและหน้าที่ทางการสื่อสารด้วยการพูดประชดในการอภิปรายทางการเมืองไทย” โดยประยุกต์เกณฑ์ในการพิจารณาลักษณะถ้อยคำการพูดประชดที่แสดงความหมายบ่งชี้เป็นนัย และหน้าที่ทางการสื่อสารตามแนวคิดของ Hutcheon (1995) และ Panpothong (1996) นอกจากนี้ Anansapsuk (2016) ยังได้ศึกษาลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน อวัจนภาษา และหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเดี่ยวโมโครโฟนครั้งที่ ๗-๑๐ ของอุดม แต่พานิช ส่วนในภาษาต่างประเทศพบงานวิจัยเรื่อง “Contrast and Assimilation in Verbal Irony” ของ Colson (2002) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของผลการรับรู้/ความเข้าใจ และผลจากการตีความ

รูปภาพของถ้อยคำนัยผกผันหรือในงานของ Colston and Lee (2004) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “Gender Differences in Verbal Irony Use” โดยมุ่งศึกษาการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่แตกต่างกันระหว่างผู้พูดเพศชายและหญิงชาวอเมริกัน รวมถึงงานวิจัยของ Milanowicz (2013) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง Irony as a means of perception through communication channels, emotions, attitude and IQ related to irony across gender และมุ่งศึกษาการรับรู้ความหมายของถ้อยคำนัยผกผันผ่านช่องทางการสื่อสารอารมณ์ ทำคนคิด ระดับสติปัญญาระหว่างเพศในภาษาอังกฤษ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันพบทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ งานวิจัยในภาษาไทยมุ่งศึกษากลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องชนิดของถ้อยคำนัยผกผันและเพศของผู้พูด (Kongchang, 2017) ขณะที่งานวิจัยในภาษาต่างประเทศมุ่งศึกษากลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้พูดกับปัจจัยเรื่องบริบทของสถานการณ์การสนทนา (Kotthoff, 2003) และยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน โดยมีคำถามการวิจัยว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาใดบ้างในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน และปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีทางภาษาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

ผู้วิจัยจำแนกการนำเสนองานวิจัยฯ ออกเป็น ๑๐ ส่วน ได้แก่ ๑. บทนำ ๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓. สมมติฐานของการวิจัย ๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ๕. ทบทวนวรรณกรรม ๖. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย ๗. ขอบเขตของการวิจัย ๘. วิธีดำเนินการวิจัย ๙. ผลการวิจัย และ ๑๐. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน
๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนา

สมมติฐานของการวิจัย

๑. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันมักเป็นกลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา
๒. ปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้พูดภาษาไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนา
๒. ทำให้ทราบปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนาที่มีสถานภาพและความสนิทต่างกัน
๓. เป็นแนวทางในการศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศจากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา (interlanguage pragmatics) และ/หรือวัจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างวัฒนธรรม (intercultural pragmatics) และนำผลการวิจัยที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมแก่กลุ่มนิสิตนักศึกษาดังกล่าว
๔. เป็นแนวทางในการศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในสถานการณ์และ/หรือบริบทการสนทนาประเภทอื่นต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

๑. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้ใช้แนวคิดในการวิเคราะห์การตอบรับถ้อยคำนัย ผกผันของคู่สนทนาที่มีสถานภาพและความสนิทต่างกันในภาษาไทยจำนวน ๒ แนวคิด ได้แก่ ๑. แนวคิดถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) และ ๒. แนวคิดคู่ถ้อยคำ (adjacency pairs)

๑.๑ แนวคิดถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony)

๑) ความหมายของถ้อยคำนัยผกผัน

ผู้วิจัยนิยาม “ถ้อยคำผกผัน” หรือ verbal irony ตาม Panpothong (1996 อ้างถึงใน Panpothong, 2012) ที่นิยามไว้มีดังนี้

๑. ถ้อยคำที่หมายความตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัยผู้ฟังต้องตีความมูลบท ความหมายเป็นนัย และความหมายอุปลักษณ์เสียก่อน แล้วจึงพลิกกลับเป็นตรงกันข้าม จึงจะเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ

๒. วัจนกรรมที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ เช่น คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ คำแนะนำที่ไม่ต้องการให้ผู้ฟังทำตาม คำขอร้องที่ผู้พูดก็ได้ต้องการให้ผู้ฟังทำเช่นนั้น ฯลฯ

๓. ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับซึ่งแฝงทัศนคติด้านลบของผู้พูด ในบางกรณีอาจมิได้มีผู้ใดกล่าวถ้อยคำนั้นไว้ก่อน แต่ผู้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้น (Wilson and Sperber 1992)

๒) ลักษณะของถ้อยคำนัยผกผัน

นอกจากลักษณะที่มีในทุกภาษาแล้ว ผู้พูดภาษาไทยใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ซึ่งมีลักษณะดังนี้ (Panpothong, 1996 อ้างถึงใน Panpothong, 2012)

๑. วางถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันไว้คู่กัน
๒. กล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผล
๓. กล่าวเน้นให้เกินจริงอย่างมาก
๔. ใช้ระดับภาษาที่ไม่เหมาะสม

๓) หน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผัน

Myers (1976 อ้างถึงใน Panpothong, 2012) ชี้ให้เห็นหน้าที่ในการสื่อสารของถ้อยคำนัยผกผันในงานวิจัยปฏิบัติการศาสตร์ โดยแบ่งได้เป็น ๓ หน้าที่ ดังนี้

๑. ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน (sarcastic irony/ sarcasm) หมายถึงถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้เพื่อโจมตีหรือทำให้ผู้ที่เป็นเป้าหมายเจ็บใจ

๒. ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (playful irony) หมายถึง ถ้อยคำนัยผกผันที่ใช้ล้อเล่นเพื่อสร้างอารมณ์ขันโดยไม่มีเจตนาโจมตีผู้ใด หากพิจารณาเฉพาะรูป ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อก็ไม่มีส่วนใดต่างไปจากแบบประชดประชัน ดังนั้น หากบริบทหรือน้ำเสียงไม่ชัดเจน ผู้ฟังก็อาจตีความเจตนาล้อเล่นของผู้พูดผิดไปได้ ถ้อยคำนัยผกผันแบบนี้จึงมักใช้ในกลุ่มเพื่อนสนิทหรือในบรรยากาศที่เป็นมิตรเท่านั้น

๓. ถ้อยคำนัยผกผันแบบกำกวม (ambiguous irony) หมายถึง ถ้อยคำนัยผกผันที่ผู้พูดใช้ในบริบทที่ไม่ชัดเจน ผู้พูดไม่ใช้ทำนองเสียงหรือกลวิธีใดชี้ชัดว่าถ้อยคำของตนเป็นถ้อยคำ-นัยผกผัน แต่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังตีความไปได้ทั้งสองทาง ผู้พูดมักใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบนี้แทนถ้อยคำที่คุกคามโดยตรง เพราะสามารถบอกรัดความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ต้องการสื่อโดยอ้างว่า ตนหมายความว่าตามรูปภาษา

ผู้วิจัยจะได้นำแนวคิดเรื่องหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันไปจำแนกถ้อยคำนัยผกผันในงานวิจัยออกเป็น ๒ ชนิด ได้แก่ ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน และถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ

๑.๒ แนวคิดคู่คู่ถ้อยคำ (adjacency pairs)

Schegloff และ Sacks (1973 อ้างถึงใน Panpothong, 2012; Ongwuttawat, 2016) อธิบายว่า คู่ถ้อยคำประกอบด้วยถ้อยคำ ๒ ส่วน ส่วนแรกคือผลัดเริ่ม (first pair – part) ส่วนที่สองคือผลัดรับ (second pair – part) ลักษณะสำคัญของคู่ถ้อยคำ มี ๔ ประการ คือ

- ๑) เป็นถ้อยคำที่อยู่ใกล้ชิดกัน
- ๒) เป็นถ้อยคำที่กล่าวโดยผู้พูดคนละคนกัน
- ๓) มีลำดับชั้นเป็นส่วนแรกและส่วนที่สอง ซึ่งไม่สามารถสลับที่กันได้
- ๔) เป็นถ้อยคำคู่กัน เมื่อมีส่วนที่หนึ่งก็จะต้องมีส่วนที่สอง เช่น ถ้าส่วนที่หนึ่งเป็นการถาม ส่วนที่สองจะต้องเป็นการตอบ หรือส่วนที่หนึ่งเป็นการทักทาย ส่วนที่สองก็ต้องเป็นการทักทาย

นอกจากลักษณะทั้งสี่ประการข้างต้นแล้ว Schegloff และ Sacks ยังได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการกล่าวคู่ถ้อยคำไว้อีกว่า เมื่อผู้พูดคนแรกกล่าวถ้อยคำในผลัดของตนเสร็จสิ้นแล้วจะต้องหยุดพูดเพื่อให้ผู้พูดคนต่อมากล่าวถ้อยคำที่เป็นคู่กัน

ขณะที่ Richard และ Schmidt (1983 อ้างถึงใน Panpothong, 2012; Ongwuttawat, 2015) กล่าวว่า คู่ถ้อยคำคือถ้อยคำที่เกิดต่อเนื่องกันตามลำดับของคู่สนทนา โดยถ้อยคำของผู้พูดคนที่สองจะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องมาจากถ้อยคำของผู้พูดคนแรก เช่น ถาม – ตอบ ทักทาย – ทักทาย ขอร้อง – ยอมรับ/ปฏิเสธ เป็นต้น

จากแนวคิดคู่ถ้อยคำที่กล่าวมาข้างต้นอาจอธิบายได้ว่าการตอบถ้อยคำนี้ยผกผันเป็นผลัดรับโดยมีการกล่าวถ้อยคำนี้ยผกผันเป็นผลัดเริ่มในคู่ถ้อย “การกล่าวถ้อยคำนี้ยผกผัน-การตอบถ้อยคำนี้ยผกผัน” ดัง figure 1 ต่อไปนี้

คู่ถ้อยคำ

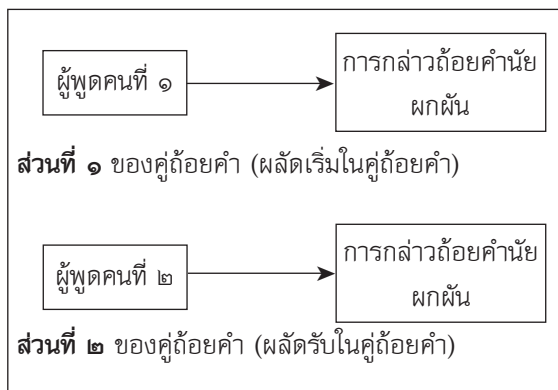

Figure 1: Adjacency Pairs of "Verbal Irony Utterance - Response"

๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอาจจำแนกได้เป็น ๑) งานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผัน และ ๒) งานวิจัยที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผัน ดังนี้

๒.๑ งานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผัน

ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันโดยตรงมีทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันโดยตรงในภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง "กลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย: กรณีศึกษาคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน" ของ Kongchang (2017) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย กับปัจจัยเรื่องชนิดของถ้อยคำนัยผกผัน และปัจจัยเรื่องเพศ ในกรณีที่คู่สนทนามีสถานภาพเท่ากัน ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากคำตอบ

ในแบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task หรือ WDCT) ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์ที่มีการใช้ถ้อยค่านัยผกผัน ๑๐ สถานการณ์ แบ่งเป็นสถานการณ์ที่มีการใช้ถ้อยค่านัยผกผันแบบประชดประชัน (sarcastic irony) และสถานการณ์ที่มีการใช้ถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อ (humourous irony) กรณีละ ๕ สถานการณ์ ๑ กลุ่มตัวอย่าง เพศชาย ๒๐๐ คน เพศหญิง ๒๐๐ คน รวมทั้งสิ้น ๔๐๐ คน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเรื่องเพศของผู้พูด มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยค่านัยผกผัน

ขณะเดียวกันผู้วิจัยพบว่างานวิจัยในภาษาต่างประเทศที่ศึกษาการตอบถ้อยค่านัยผกผันได้แก่งานวิจัยเรื่อง “Responding to irony in different context: on cognition in conversation” ของ Kotthoff (2003) งานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาการตอบถ้อยค่านัยผกผันในภาษาเยอรมันกับปัจจัยเรื่องบริบทของสถานการณ์ ในบทสนทนาที่ไม่เป็นทางการบนโต๊ะอาหารระหว่างเพื่อน และรายการทางโทรทัศน์ที่มีการอภิปรายโต้แย้งกัน ผลการวิจัยพบว่าบริบทของสถานการณ์มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของผู้พูด

๒.๒ งานวิจัยที่ศึกษาถ้อยค่านัยผกผัน

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่ศึกษาถ้อยค่านัยผกผันซึ่งเป็นผลผลิตก่อนการตอบถ้อยค่านัยผกผันทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยที่ศึกษาถ้อยค่านัยผกผันในภาษาไทย ได้แก่ งานวิจัยของ Panpothong (1996) Sinarawat (2001) Krongthong (2004) และ Anansapsuk (2016) Panpothong (1996) ศึกษาเรื่อง “A pragmatics study of verbal irony in Thai” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและหน้าที่ของถ้อยค่านัยผกผันในภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลมาจากบทสนทนาในนวนิยายไทย ๓๐ เรื่อง และบทสนทนาในละครโทรทัศน์อีก ๒ เรื่อง พร้อมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของภาษาอีก ๑๒ คน ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ถ้อยค่านัยผกผันหลายลักษณะ และสามารถแบ่งประเภทของถ้อยค่านัยผกผันดังกล่าวตามหน้าที่ในการสื่อสารออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ๑. ถ้อยค่านัยผกผันแบบประชดประชัน ๒. ถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อ และ ๓. ถ้อยค่านัยผกผันแบบกำกวม

ขณะที่ Sinarawat (2001) ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิธีสื่อสารด้วยการพูด
อ้อมของคนไทย” แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน คือ ศึกษารูปแบบและหน้าที่ของ
การพูดอ้อมจากบทสนทนาในนวนิยาย และศึกษาการเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารจาก
แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าผู้พูดภาษาส่วนใหญ่มักเลือกใช้กลวิธีการพูดอ้อม
มากกว่ากล่าวแบบตรงไปตรงมา อีกทั้งตัวแปรทางสังคมของผู้พูด เช่น เพศ อายุ ระดับ
การศึกษา ฯลฯ ยังมีผลต่อการพูดอ้อมดังกล่าวด้วย

เช่นเดียวกับ Krongthong (2004) ที่ศึกษาเรื่อง “กลวิธีและหน้าที่ทาง
การสื่อสารด้วยการพูดประชดในการอภิปรายทางการเมืองไทย” โดยประยุกต์เกณฑ์
ในการพิจารณาลักษณะถ้อยคำการพูดประชดที่แสดงความหมายบ่งชี้เป็นนัย และ
หน้าที่ทางการเมืองการสื่อสารตามแนวคิดของ Hutcheon (1995) และ Panpothong (1996)
พบว่านักการเมืองไทยส่วนใหญ่เลือกการพูดประชดเพื่อแสดงความไม่พอใจต่อ
พรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม

นอกจากนี้ Anansapsuk (2016) ยังได้ศึกษาลักษณะของถ้อยคำนัย
ผกผัน อวัจนภาษา และหน้าที่ของถ้อยคำนัยผกผันในการแสดงเจตนาไมโครโฟนครั้งที่
๗-๑๐ ของอุดม ตั๊ตพานิช และพบว่าอุดมเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันหลากหลายลักษณะ
แต่ส่วนใหญ่เลือกใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการหยอกล้อหรือสร้างความขบขันให้กับผู้ชม

ส่วนงานวิจัยในภาษาต่างประเทศพบงานวิจัยของ Colson (2002) Colston
and Lee (2004) และ Milanowicz (2013)

Colson (2002) ศึกษาเรื่อง “Contrast and Assimilation in Verbal
Irony” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของผลการ
รับรู้/ความเข้าใจ และผลจากการตีความรูปภาพของถ้อยคำนัยผกผัน ผลการวิจัย
พบว่าประสบการณ์ของผู้ฟังมีผลต่อการตีความถ้อยคำนัยผกผัน

หรือในงานของ Colston and Lee (2004) ที่ศึกษาเรื่อง “Gender
Differences in Verbal Irony Use” โดยมุ่งศึกษาการใช้ถ้อยคำนัยผกผันที่แตกต่างกัน
ระหว่างผู้พูดเพศชายและหญิงชาวอเมริกัน และพบว่าผู้พูดที่เป็นเพศหญิงมักเลือกใช้
ถ้อยคำนัยผกผันที่หลากหลายกว่าผู้พูดที่เป็นเพศ

นอกจากนี้งานวิจัยของ Milanowicz (2013) ที่ศึกษาเรื่อง “Irony as a means of perception through communication channels. emotions, attitude and IQ related to irony across gender” งานวิจัยดังกล่าวมุ่งศึกษาการรับรู้ความหมายของถ้อยคำนัยผกผันผ่านช่องทางการสื่อสาร อารมณ์ ทัศนคติ ระดับสติปัญญา ระหว่างเพศในภาษาอังกฤษ และพบว่าเพศหญิงมักเข้าใจการสื่อความหมายของถ้อยคำนัยผกผันมากกว่าเพศชาย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันพบทั้งในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ กล่าวคือ งานวิจัยในภาษาไทยมุ่งศึกษากลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องชนิดของถ้อยคำนัยผกผันและเพศของผู้พูด ได้แก่ งานวิจัยของ Kongchang (2017) ขณะที่งานวิจัยในภาษาต่างประเทศมุ่งศึกษากลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้พูดกับปัจจัยเรื่องบริบทของสถานการณ์การสนทนา อันได้แก่ งานวิจัยของ Kotthoff (2003) และยังไม่พบงานวิจัยใดที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนา ดังนั้นในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน โดยมีคำถามการวิจัยว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาใดบ้างในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน และปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีทางภาษาดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

๑. ถ้อยคำนัยผกผัน ในงานวิจัยนี้นิยามตาม Panpothong (1996) ว่า หมายถึง

๑) ถ้อยคำที่หมายความตรงข้ามกับความหมายตามรูป หรือตรงข้ามกับความหมายมูลบทและความหมายเป็นนัยผู้ฟังต้องตีความมูลบท ความหมายเป็นนัย และความหมายอุปลักษณ์เสียก่อน แล้วจึงพลิกกลับเป็นตรงกันข้าม จึงจะเข้าใจความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ

๒) วัจนกรรมที่ละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ เช่น คำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ คำแนะนำที่ไม่ต้องการให้ผู้ฟังทำตาม คำขอร้องที่ผู้พูดก็มิได้ต้องการให้ผู้ฟังทำเช่นนั้น ฯลฯ

๓) ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับซึ่งแฝงทัศนคติด้านลบของผู้พูดในบางกรณีอาจมิได้มีผู้ใดกล่าวถ้อยคำนั้นไว้ก่อน แต่ผู้ใช้ถ้อยคำนั้นผูกพันเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้น (Wilson and Sperber ๑๙๙๒)

๒. ถ้อยคำผูกพันแบบประชดประชัน ในงานวิจัยนี้หมายถึง ถ้อยคำผูกพันที่ใช้เพื่อโจมตีหรือทำให้ผู้ที่เป็นเป้าหมายเจ็บใจ

๓. ถ้อยคำผูกพันแบบหยอกล้อ ในงานวิจัยนี้หมายถึง ถ้อยคำผูกพันที่ใช้ล้อเล่นเพื่อสร้างอารมณ์ขันโดยไม่มีเจตนาโจมตีผู้ใด หากพิจารณาเฉพาะรูป ถ้อยคำผูกพันแบบหยอกล้อก็ไม่มีส่วนใดต่างไปจากแบบประชดประชัน ดังนั้นหากบริบทหรือน้ำเสียงไม่ชัดเจน ผู้ฟังก็อาจตีความเจตนาล้อเล่นของผู้พูดผิดไปได้ ถ้อยคำผูกพันแบบนี้จึงมักใช้ในกลุ่มเพื่อนสนิทหรือในบรรยากาศที่เป็นมิตรเท่านั้น

๔. การตอบถ้อยคำผูกพัน ในงานวิจัยนี้หมายถึง ถ้อยคำที่เกิดขึ้นเป็นผลได้รับโดยมีการกล่าวถ้อยคำผูกพันเป็นผลัดเริ่มในคู่ถ้อย “การกล่าวถ้อยคำผูกพัน-การตอบถ้อยคำผูกพัน”

๕. กลวิธีทางภาษา ในงานวิจัยนี้หมายถึง วิธีการทางภาษาที่ผู้พูดใช้ในการตอบถ้อยคำผูกพันแบบประชดประชันและถ้อยคำผูกพันแบบหยอกล้อของคู่สนทนา

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ผู้วิจัยศึกษาการตอบถ้อยคำผูกพันเฉพาะการตอบถ้อยคำผูกพันแบบประชดประชันและถ้อยคำผูกพันแบบหยอกล้อเท่านั้น

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling)^๒ โดยกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ใช้ในงานวิจัยมีทั้งกลุ่มตัวอย่าง

^๒ การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างซึ่งหน่วยตัวอย่างประชากรที่เปิดโอกาสให้ประชากรทุกหน่วยมีสิทธิ์ได้รับการเลือกเท่า ๆ กัน โดยมีบัญชีรายชื่อของประชากรทุกหน่วยแล้วทำการจับสลากหรือใช้ตารางเลขสุ่ม (Random Number Table) จนได้กลุ่มตัวอย่างประชากรครบตามต้องการ (Angsuchot, S. et al. 2014, P.7)

ผู้พูดที่เป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและบุคคลที่ทำงานแล้วจำนวน ๔๐๐ คน แบ่งเป็นเพศชาย ๒๐๐ คน (แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเพศชายจำนวน ๑๐๐ คน และบุคคลที่ทำงานแล้วเพศชายจำนวน ๑๐๐ คน) และ เพศหญิง ๒๐๐ คน (แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเพศหญิงจำนวน ๑๐๐ คน และบุคคลที่ทำงานแล้วเพศหญิงจำนวน ๑๐๐ คน)

๓. ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task ; WDCT)

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. สํารวจและศึกษาเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ ๑) แนวคิดถ้อยคำนัยผกผัน และ ๒) แนวคิดคู่ถ้อยคำ และ ๒. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) งานวิจัยที่ศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผัน และ ๒) งานวิจัยที่ศึกษาถ้อยคำนัยผกผัน

๒. เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task; WDCT) ในการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย และความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาดังกล่าวกับปัจจัยเรื่องสถานการณ์และความสนทนของคู่สนทนา ทั้งนี้ในสาขาวิชาปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ยอมรับว่าการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task; WDCT) เป็นวิธีการที่เหมาะสม โดยเฉพาะหากต้องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (Boxer, 1993; Takahashi and Beebe, 1993; Panpothong, 1999; Ongwuttawat, 2006; Ongwuttawat, 2021a; Ongwuttawat, 2021 b; Ongwuttawat, 2021c)

อนึ่ง การกำหนดสถานการณ์การตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทยที่ใช้ในแบบสอบถามฯ ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์โดยดัดแปลงมาจากงานวิจัยเรื่อง “กลวิธี การตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย : กรณีศึกษาคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากัน” ของ Kongchang (2017) ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ๑. สถานการณ์การตอบถ้อยคำนัย ผกผันแบบประชิดประชัน และ ๒. สถานการณ์การตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ โดยแต่ละส่วนประกอบด้วย ๒ สถานการณ์ รวมทั้งสิ้น ๔ สถานการณ์ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชิดประชัน

สถานการณ์ที่ ๑ ผิดเวลานัด

๑. ท่านมีนัดหมายกับอาจารย์/หัวหน้างาน^๑ แต่ท่านไปสายเป็นเวลาเกือบ ๓ ชั่วโมง โดยไม่ได้โทรศัพท์เพื่อบอกเหตุผล เมื่อมาถึงอาจารย์/หัวหน้างานของท่าน จึงกล่าวประชิดประชันว่า

อาจารย์/หัวหน้างาน : “มาช้ากว่านี้อีกซักสองสามชั่วโมงก็ได้เนอะ”

ท่านจะกล่าวตอบอาจารย์/หัวหน้างานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๒. ท่านมีนัดหมายกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน แต่ท่านไปสายเป็นเวลาเกือบ ๓ ชั่วโมง โดยไม่ได้โทรศัพท์เพื่อบอกเหตุผล เมื่อมาถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานของท่านจึงกล่าวประชิดประชันว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน : “มาช้ากว่านี้อีกซักสองสามชั่วโมงก็ได้เนอะ”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๓. ท่านมีนัดหมายกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท แต่ท่านไปสายเป็นเวลาเกือบ ๓ ชั่วโมง โดยไม่ได้โทรศัพท์เพื่อบอกเหตุผล เมื่อมาถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทของท่านจึงกล่าวประชิดประชันว่า

^๑ ในการกำหนดคู่ความสัมพันธ์ของคู่สนทนาที่มีสถานภาพต่างกัน ผู้วิจัยได้นำปัจจัยเรื่อง ความสนิทของคู่สนทนาเข้ามาเป็นปัจจัยในการกำหนดสถานการณ์การสนทนาเนื่องจากปัจจัยเรื่อง ความสนิทของคู่สนทนาอาจมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของกลุ่ม ตัวอย่าง ที่มีคู่ความสัมพันธ์ของสถานภาพแตกต่างกัน

เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท : “มาช้ากว่านี้อีกซักสองสามชั่วโมงก็ได้เนอะ”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทในสถานการณ์นี้อย่างไร

สถานการณ์ที่ ๒ ทำของเสียหาย

๑. ท่านยืมหนังสือเล่มสำคัญของอาจารย์/หัวหน้างาน ไปแต่ท่านไม่ระมัดระวังทำน้ำหกใส่จนหนังสือชำรุดและไม่สามารถซ่อมแซมได้ เมื่อท่านบอกอาจารย์/หัวหน้างานของท่าน อาจารย์/หัวหน้างานของท่านจึงกล่าวประชดประชันว่า

อาจารย์/หัวหน้างาน : “ที่จริงไม่ต้องเอามาคืนแล้วก็ได้เนอะ”

ท่านจะกล่าวตอบอาจารย์/หัวหน้างานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๒. ท่านยืมหนังสือเล่มสำคัญของเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานไปแต่ท่านไม่ระมัดระวังทำน้ำหกใส่จนหนังสือชำรุดและไม่สามารถซ่อมแซมได้ เมื่อท่านบอกเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานของท่าน เพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานของท่านจึงกล่าวประชดประชันว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน : “ที่จริงไม่ต้องเอามาคืนแล้วก็ได้เนอะ”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๓. ท่านยืมหนังสือเล่มสำคัญของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทไปแต่ท่านไม่ระมัดระวังทำน้ำหกใส่จนหนังสือชำรุดและไม่สามารถซ่อมแซมได้ เมื่อท่านบอกเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทของท่าน เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทของท่านจึงกล่าวประชดประชันว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท : “ที่จริงไม่ต้องเอามาคืนแล้วก็ได้เนอะ”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทในสถานการณ์นี้อย่างไร

ส่วนที่ ๒ ตอบถ้อยคำწყພັນแบบหยอกล้อ

สถานการณ์ที่ ๑ ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด

๑. ท่านใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาดจนเป็นที่สังเกตเห็นของคนทั่วไปเพื่อร่วมงานเลี้ยงปีใหม่พร้อมกับอาจารย์/หัวหน้างาน เมื่อมาถึงอาจารย์/หัวหน้างานของท่านจึงกล่าวหยอกล้อว่า

อาจารย์/หัวหน้างาน : “ใส่มาแบบนี้เดินแบบต่อได้เลยนะเนี่ย”

ท่านจะกล่าวตอบอาจารย์/หัวหน้างานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๒. ท่านใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาดจนเป็นที่สังเกตเห็นของคนทั่วไปเพื่อร่วมงานเลี้ยงปีใหม่พร้อมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน เมื่อมาถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานของท่านจึงกล่าวหยอกล้อว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน : “ใส่มาแบบนี้เดินแบบต่อได้เลยนะเนี่ย”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๓. ท่านใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาดจนเป็นที่สังเกตเห็นของคนทั่วไปเพื่อร่วมงานเลี้ยงปีใหม่พร้อมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท เมื่อมาถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทของท่านจึงกล่าวหยอกล้อว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท : “ใส่มาแบบนี้เดินแบบต่อได้เลยนะเนี่ย”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทในสถานการณ์นี้อย่างไร

สถานการณ์ที่ ๒ เล่นโทรศัพท์มือถือ

๑. ท่านกำลังคุยงานสำคัญกับอาจารย์/หัวหน้างาน แต่ท่านเล่นโทรศัพท์มือถือโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องที่คุยอยู่ก่อนเท่าที่ควร อาจารย์/หัวหน้างานของท่านจึงกล่าวหยอกล้อว่า

อาจารย์/หัวหน้างาน : “แอบคุยกับหวานใจอยู่ใช่ไหมเนี่ย”

ท่านจะกล่าวตอบอาจารย์/หัวหน้างานในสถานการณ์นี้อย่างไร

๒. ท่านกำลังคุยงานสำคัญกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน แต่ท่านเล่นโทรศัพท์มือถือโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องที่คุยอยู่ก่อนเท่าที่ควร เพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานของท่านจึงกล่าวหยอกล้อว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงาน : “แอบคุยกับหวานใจอยู่ใช่ไหม๊เนี่ย”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียน/เพื่อนร่วมงานในงานในสถานการณ์นี้
อย่างไร

๓. ท่านกำลังคุยงานสำคัญกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท แต่ท่านเล่นโทรศัพท์มือถือโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องที่คุยอยู่ก่อนเท่าที่ควร เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทของท่านจึงกล่าวหยอกล้อว่า

เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิท : “แอบคุยกับหวานใจอยู่ใช่ไหม๊เนี่ย”

ท่านจะกล่าวตอบเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิท/เพื่อนร่วมงานที่สนิทในสถานการณ์
นี้อย่างไร

ตัวอย่างแบบสอบถามสำหรับการเก็บกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทย

สถานการณ์ที่ ๑ ผิดเวลานัด

๑. ท่านมีนัดหมายกับอาจารย์/หัวหน้างาน แต่ท่านไปสายเป็นเวลาเกือบ ๓ ชั่วโมง โดยไม่ได้โทรศัพท์เพื่อบอกเหตุผล เมื่อมาถึงอาจารย์/หัวหน้างานของท่าน จึงกล่าวประชดปะชันว่า

อาจารย์/หัวหน้างาน : “มาช้ากว่านี้อีกซักสองสามชั่วโมงก็ได้นะ”
ท่านจะกล่าวตอบอาจารย์/หัวหน้างานในสถานการณ์นี้อย่างไร

- ☐ ตอบถ้อยคำนัยผกผันของอาจารย์/หัวหน้างานของท่านโดยพูดว่า.....
.....
- ☐ ทำเฉย ๆ เพราะ.....
.....
- ☐ ใช้วิธีอื่น คือ
.....

๓. วิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เป็น “ถ้อยคำ” (utterance)^๔ มาวิเคราะห์ตามแนวทางของ Panpothong (1999) Ongwuttawat (2006) Ongwuttawat (2015) Kongchang (2017) Ongwuttawat (2021a) Ongwuttawat (2021b) และ Ongwuttawat (2021c) กล่าวคือ เริ่มจากนำคำตอบมาจำแนกเป็น ถ้อยคำ โดยพิจารณาจาก ๑. การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามแทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำ และ ๒. เนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ เมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบ

^๔ ผู้วิจัยนิยามคำว่า “ถ้อยคำ” หรือ utterance ตาม Hurford and Heasley (1983) ว่า หมายถึง “ส่วนหนึ่งของการพูดในสถานการณ์หนึ่ง ๆ และเป็นส่วนที่อยู่ระหว่างจังหวะหยุดในการพูดนั้น”

ที่ได้เป็นถ้อยคำแล้วจึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาแบบใดโดยพิจารณาทั้งรูปภาษาและเนื้อความของถ้อยคำนั้น หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ว่ากลวิธีทางภาษาที่ได้มีวัตถุประสงค์อย่างไรในการสื่อสาร

ส่วนการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้ใช้ค่าทางสถิติเพื่อพิสูจน์ว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนทนาคู่สนทนา ผู้วิจัยจะได้ใช้ค่าทางสถิติเพื่อพิสูจน์ว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนทนาคู่สนทนามีความสัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ดังกล่าวด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples เนื่องจากการคำนวณด้วยค่าสถิติดังกล่าวให้ข้อมูลที่จะเฝ้าและครบถ้วนมากกว่าการวิเคราะห์ด้วยตนเอง (Yaowaritttha, 2011; Ongwuttiwat, 2015; Ongwuttiwat, 2021a ; Ongwuttiwat, 2021b)

๔. เรียบเรียงผลการวิจัย

ผู้วิจัยจะได้เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น ๓ หัวข้อ ดังนี้ ๑. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็น ๒ หัวข้อย่อย ได้แก่ ๑.๑ กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบประชิดประชัน และ ๑.๒ กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบหยอกล้อ) ๒. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็น ๒ หัวข้อย่อย ได้แก่ ๒.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบประชิดประชัน และ ๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบหยอกล้อ) ๓. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็น ๒ หัวข้อย่อย ได้แก่ ๓.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบประชิดประชัน และ ๓.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบหยอกล้อ)

๕. เขียนสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

๑. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัย

๑.๑ กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนั้นผู้วิจัยได้แบ่งเป็นแบบประชิดประชัน

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันจำนวนทั้งสิ้น ๔ กลวิธี เรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

๑.๑.๑ กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา
ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังจำแนกออกเป็น ๗ กลวิธีย่อย ได้แก่

๑) การแสดงการขอโทษ

การแสดงการขอโทษ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการแสดงการขอโทษ มักปรากฏคำกริยา “โทษ” “ขอโทษ” และ “ขอประทานโทษ” (ในกรณีที่ผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด) ในถ้อยคำทั้งนี้การแสดงการขอโทษจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการโต้ตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างตรงไปตรงมา แต่เลือกใช้ถ้อยคำเพื่อขอโทษในสิ่งที่ตนกระทำผิดแทน

ตัวอย่าง

(๑) **ขอประทานโทษ**ค่ะอาจารย์คือว่าหนูติดธุระด่วนจริง ๆ เลยมาช้าและไม่ได้ไลน์บอกอาจารย์ก่อนค่ะ

(ผิดเวลานัด)

(๒) ขอโทษนะแก เราซุ่มซำทำน้ำอัดลมหกใส่หนังสือเอง...

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๑)–(๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดงการขอโทษในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยปรากฏคำกริยา “ขอประทานโทษ” และ “ขอโทษ” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๑) และ(๒) ตามลำดับ

๒) การแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจ

การแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ตั้งใจให้เกิดเหตุการณ์บางประการขึ้น มักปรากฏคำกริยา “ไม่ตั้งใจ” “ไม่ได้ตั้งใจ” ในถ้อยคำ ทั้งนี้การแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์บางประการขึ้นกับผู้ฟัง

ตัวอย่าง

- (๓) ขอโทษครับหัวหน้า ผม**ไม่ได้ตั้งใจ**จะมาสายครับ รถมันติดจริงๆครับผม
(ผิตเวลานัด)
- (๔) ชั้น**ไม่ตั้งใจ**จะทำน้ำหกใส่นะ คนข้าง ๆ มันชนแก้วน้ำมาหกใส่เองล่ะ
(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๓) – (๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดงความไม่ได้ตั้งใจในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยปรากฏคำกริยา “ไม่ได้ตั้งใจ” และ “ไม่ตั้งใจ” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๓) และ (๔) ตามลำดับ

๓) การให้เหตุผล

การให้เหตุผล ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการให้เหตุผลบางประการ ทั้งนี้การให้เหตุผลจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดพยายามกล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นแทนการโต้ตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมาซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการสนทนา

ตัวอย่าง

- (๕) คือหนูพาคุณอาไปหาหมอที่โรงพยาบาล เลยมารู้ค่าอะ ขอโทษพี่หัวหน้าด้วยนะคะ
(ผิตเวลานัด)

(๖) ลูกสาวชั้นมัธยมเล่นแก้วนํ้าจนนํ้าหกใส่ ขอโทษด้วยแถม เดี๋ยวชั้นซื้อให้แถมใหม่ละ

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๕) – (๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลในการตอบถ้อยคํานัยผกผันแบบประตบประชั้นของผู้ฟังโดยให้เหตุผลว่าต้องพาคุณอาไปหาหมอที่โรงพยาบาลและลูกสาวเล่นแก้วนํ้าจนนํ้าหกใส่ ในถ้อยคําของตัวอย่างที่ (๕) และ (๖) ตามลำดับ

๔) การให้รายละเอียด

การให้รายละเอียด ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคํานัยผกผันแบบประตบประชั้นของผู้ฟังโดยการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การให้รายละเอียดจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดพยายามรักษาความสัมพันธ์โดยการกล่าวถึงข้อมูลรายละเอียดที่เป็นสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแทนการโต้ตอบถ้อยคํานัยผกผันของผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา

ทั้งนี้การให้รายละเอียดจะต่างกับการให้เหตุผลตรงที่การให้เหตุผล ผู้พูดจะกล่าวแต่เพียงเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์เท่านั้น ขณะที่การให้รายละเอียด ผู้พูดจะอธิบายขยายความถึงสาเหตุที่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวให้ผู้ฟังเห็นภาพอย่างชัดเจน

ตัวอย่าง

(๗) เรามีธุระหลายอย่างเลย ทำกับข้าว ไปส่งลูก กลับมาเอาอาหารใส่สํายางให้แม่แพน ก่อนออกมาข้างแอร์ตันมาล้างแอร์อีก นึกว่าจะทำได้ แต่มันใช้เวลาเนานาจริง ๆ เลยมาสาย ขอโทษแถมด้วยนะ

(ผิดเวลานัด)

(๘) ขอโทษอาจารย์นะคะ วันนั้นหนูเอาหนังสือใส่กระเป๋าแล้ว แต่ลืมปิดซิปป
กระเป๋า แล้วถุงที่หนูใส่หนังสือมาขาดพอดี และฝนมันตกหนักมากเลยทำให้เปียก
หนังสือจนขาดค่ะ

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๗) - (๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการให้
รายละเอียดในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประตประชันของผู้ฟังโดยให้รายละเอียด
ของการมาผิดเวลานัดและการทำหนังสือเปียกน้ำในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๗) และ
(๘) ตามลำดับ

๕) การแสดงความรับผิดชอบ

การแสดงความรับผิดชอบ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบ
ถ้อยคำนัยผกผันแบบประตประชันของผู้ฟังโดยการแสดงความรับผิดชอบต่อ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้การแสดงความรับผิดชอบจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษา
ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดพยายาม
บอกถึงความรับผิดชอบต่อความเสียหายจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแทนการโต้ตอบ
ถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมาซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการสนทนา

ตัวอย่าง

(๙) เราจะทำงานที่ยังเหลือทั้งหมดเอง ขอโทษเพื่อน ๆ ด้วยครับ...

(ผิดเวลานัด)

(๑๐) ขอโทษอาจารย์ด้วยนะคะ เดี่ยวหนูจะขออนุญาตซื้อเล่มใหม่มาคืนให้
อาจารย์ค่ะ...

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๙) - (๑๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดง
ความรับผิดชอบในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประตประชันของผู้ฟัง กล่าวคือ
กลุ่มตัวอย่างแสดงความรับผิดชอบโดยการทำงานคนเดียวจากการมาผิดเวลานัดและ
การซื้อหนังสือเล่มใหม่ให้ผู้ฟังจากการทำหนังสือเปียกน้ำในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๙)
และ (๑๐) ตามลำดับ

๖) การเปลี่ยนประเด็นการสนทนา

การเปลี่ยนประเด็นการสนทนา ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบ ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการพูดหรือถามถึงสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุให้ผู้ฟังเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ทั้งนี้การเปลี่ยนเป็นประเด็น การสนทนาจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจาก กลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งจากการโต้ตอบ ถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟังโดยการเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา

ตัวอย่าง

(๑๑) หัวหน้ามาถึงเร็วจังเลยคะ

(ผิดเวลานัด)

(๑๒) แกกินข้าวกลางวันรึยังเนี่ย

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๑๑) –(๑๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการเปลี่ยน ประเด็นการสนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟัง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างกล่าวว่าผู้ฟังมาถึงเวลานัดเร็วกว่าปกติในสถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างมาผิด เวลานัด และการถามว่าผู้ฟังรับประทานอาหารกลางวันหรือยังในสถานการณ์ที่กลุ่ม ตัวอย่างทำของเสียหายในถ้อยคำตัวอย่างที่ (๙) และ (๑๐) ตามลำดับโดยถ้อยคำใน ตัวอย่างที่ (๙) และ (๑๐) เป็นถ้อยคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นการกล่าวถ้อยคำนัย ผกผันก่อนหน้าของผู้ฟัง

๗) การแสดงการสัญญา

การแสดงการสัญญา ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อย คำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการสัญญาว่าจะไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีก มักปรากฏคำกริยา “สัญญา” ในถ้อยคำ ทั้งนี้การแสดงการสัญญานี้จัดเป็นกลวิธีทาง ภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวผู้พูดผูกมัดหรือ ให้การรับรองแก่ผู้ฟังว่าจะไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์เช่นเดิมอีก

ตัวอย่าง

(๑๓) ...หนูสัญญาว่าจะไม่มา late แบบนี้อีกค่ะอาจารย์

(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๑๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดงการสัญญาว่าจะไม่มาสายอีกในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยปรากฏคำกริยา “สัญญา” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๓)

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างอาจใช้กลวิธีการแสดงการสัญญาโดยไม่ปรากฏคำกริยา “สัญญา” ในถ้อยคำก็ได้

ตัวอย่าง

(๑๔) เออ ข้าจะไม่ทำหนังสือของแกเย็นอย่างจี้อีกวะ ขอโทษ

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๑๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดงการสัญญาว่าจะไม่ทำหนังสือของเพื่อนที่ไปเสียหายอีกในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยไม่ปรากฏคำกริยา “สัญญา” ในถ้อยคำ

๑.๑.๒ กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันโดยการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน (ผู้วิจัยได้นิยามและกล่าวถึงลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันไว้แล้วในหัวข้อ “กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์” และ “นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย”) ทั้งนี้การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันเป็นการใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปและผู้พูดมีเจตนาต้องการประชดประชันผู้ฟังที่กล่าวถ้อยคำนัยผกผันในผลการสนทนาก่อนหน้า ผู้วิจัยจัดให้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน (ซึ่งในที่นี้คือการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน) แตกต่างจากกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาเนื่องจากกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดพยายามเลือกใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปในการสื่อสารเพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะที่รุนแรง (Leech,

1983; Panpithong, 1996) ซึ่งแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาที่ผู้พูดจะเลือกตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนาโดยใช้ถ้อยคำแบบตรงไปตรงมาและอาจก่อให้เกิดความบาดหมางและ/หรือการเผชิญหน้าระหว่างกัน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การตัดสินว่าถ้อยคำใดเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบประชด-ประชันหรือถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อโดยอาศัยจากเจตนาในการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจะระบุในส่วนท้ายของถ้อยคำซึ่งเป็นคำตอบในแบบสอบถามว่ากลุ่มตัวอย่างมีเจตนาอย่างไรในการกล่าวถ้อยคำ กล่าวคือ หากกลุ่มตัวอย่างระบุในส่วนท้ายของถ้อยคำ เช่น “(ประชด)” “(น้ำเสียงเสียดสี)” “(พูดประชดประชัน)” ฯลฯ ผู้วิจัยก็จะจัดให้ถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ขณะที่หากกลุ่มตัวอย่างระบุในส่วนท้ายของถ้อยคำ เช่น “(ล้อเล่น)” “(พูดตลก)” ฯลฯ ผู้วิจัยก็จะจัดให้ถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ หากกลุ่มตัวอย่างไม่ระบุในส่วนท้ายของถ้อยคำซึ่งเป็นคำตอบในแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะอาศัยเนื้อความที่ปรากฏในถ้อยคำจากแบบสอบถามว่าคำตอบข้างต้นเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันหรือถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ จากผลการวิจัยสามารถจำแนกลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันดังกล่าวได้เป็น ๕ ลักษณะย่อย ดังนี้

ก. ถ้อยคำนัยผกผันแบบละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ

ตัวอย่าง

(๑๕) **ชั้นอนุญาต**ให้แก้ตาเต็มที่เลยที่ขึ้นมาสาย (ทำเสียงประชด)

(ผิตเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๑๕) จะเห็นว่าตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle (1969) วิัจจนกรรมการอนุญาต คือ วิัจจนกรรมที่ผู้พูดมีความยินยอมให้ผู้ฟังกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่ผู้ฟังต้องการโดยผู้พูดต้องเชื่อว่าผู้ฟังสามารถกระทำการสิ่งนั้นได้ ดังนั้นถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิัจจนกรรมการอนุญาตจึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) ของวิัจจนกรรมการอนุญาต กล่าวคือผู้พูดไม่ได้มีความยินยอมให้ผู้ฟังกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่ผู้ฟังต้องการ แต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อประชด-ประชันในการตอบโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ซึ่งในที่นี้ได้แก่การที่กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงการอนุญาตให้ผู้ฟังกล่าวบริภาษกลุ่มตัวอย่าง (ที่พิมพ์ตัวหนา) เพื่อประชดประชัน

**ข. ถ้อยคํานัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน
มาวางไว้ด้วยกัน**

ตัวอย่าง

(๑๖) แหม หัวหน้านารักจัง ว่าหนูไม่เจ็บช้ำทึ (ประชด)

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๑๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชด-
ประชันโดยใช้ถ้อยคํานัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน
ในการตอบถ้อยคํานัยผกผันแบบประชดประชันในที่นี้กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงว่า
กลุ่มตัวอย่างรู้สึกชื่นชมผู้ฟัง (ที่พิมพ์ตัวหนา) ที่ผู้ฟังต่อว่ากลุ่มตัวอย่าง (ที่ขีดเส้นใต้)
ซึ่งถ้อยคำที่พิมพ์ตัวหนาและขีดเส้นใต้มีความขัดแย้งกัน

**ค. ถ้อยคํานัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่
สมเหตุสมผล**

ตัวอย่าง

(๑๗) วันหลังกูจะเหาะมาประชุมเลย ยิ่งงี้ก็มาทันแน่ๆ (พูดด้วยอารมณ์
ประชด)

(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๑๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคํานัยผกผันแบบกล่าวถึง
สิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลเพื่อประชดประชันผู้ฟังในการตอบการตอบถ้อย
คํานัยผกผันแบบประชดประชัน ซึ่งในที่นี้คือการกล่าวว่าจะเหาะมาประชุม

**ง. ถ้อยคํานัยผกผันแบบใช้ระดับของภาษาไม่เหมาะสมกับ
บุคคล**

ตัวอย่าง

(๑๘) วันหลังอะไรที่แกทูลเกล้าให้ยืมมา ชันจะรักษาเท่าชีวิตเลย (เสียง
ประชด)

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๑๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมเพื่อประชดประชันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การใช้คำว่า “ทูลเกล้า” เพื่อใช้เรียกรักรา “ให้” ของผู้ฟังทั้งที่ผู้ฟังไม่ได้มีบรรดาศักดิ์เทียบเท่าชั้นที่จะใช้ราชาศัพท์

จ. ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน

ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน หมายถึง ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับซึ่งแฝงทัศนคติด้านลบของผู้พูดในบางกรณีอาจมีผู้ใดกล่าวถ้อยคำนั้นไว้ก่อน แต่ผู้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้น (Wilson and Sperber, 1992 อ้างถึงใน Panpothong, 2012)

ตัวอย่าง

(๑๙) ไซลี กูมันเป็นพวกคนไม่ตรงเวลา ไหนจะเหมือนมิงละ (ประชด)
(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๑๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชด-ประชันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน (Echoic irony) โดยใช้ถ้อยคำที่แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นคนไม่ตรงต่อเวลา (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้นต่อกลุ่มตัวอย่าง

๑.๑.๓ กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน โดยการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (ผู้วิจัยได้นิยามและกล่าวถึงลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อไว้แล้วในหัวข้อ “กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์” และ “นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย”) ทั้งนี้ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อเป็นการใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปและ ผู้พูดมีเจตนาต้องการหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันแก่ผู้ฟังที่กล่าวถ้อยคำนัยผกผันใน ผลัดการสนทนาก่อนหน้า รวมถึงช่วยลดความตึงเครียดของสถานการณ์การสนทนาที่กำลังมีความขัดแย้ง

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การตัดสินว่าถ้อยคำใดเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบ
หยอกล้อโดยอาศัยจากเจตนาในการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างดังที่ได้กล่าวไว้แล้วใน
หัวข้อ ๑.๑.๒

จากผลการวิจัยสามารถจำแนกลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบ
หยอกล้อดังกล่าวได้เป็น ๔ ลักษณะย่อย ดังนี้

ก. ถ้อยคำนัยผกผันแบบละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ

ตัวอย่าง

(๒๐) หนูให้หัวหน้าเขกหัวหนูได้เลยค่ะที่มาช้า (พูดแบบหยอกล้อ)

(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๒๐) จะเห็นว่าตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle (1969)
วิัจจนกรรมการอนุญาต คือ วิัจจนกรรมที่ผู้พูดมีความยินยอมให้ผู้ฟังกระทำการหนึ่งสิ่งใด
ตามที่ผู้ฟังต้องการโดยผู้พูดต้องเชื่อว่าผู้ฟังสามารถกระทำการนั้นได้ ดังนั้นถ้อยคำนัย
ผกผันในรูปวิัจจนกรรมการอนุญาตจึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจ
(sincerity condition) ของวิัจจนกรรมการอนุญาต กล่าวคือผู้พูดไม่ได้มีความยินยอมให้
ผู้ฟังกระทำ สิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่ผู้ฟังต้องการแต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อ
หยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ซึ่งในที่นี้
ได้แก่การที่กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงการอนุญาตให้ผู้ฟังเขกศีรษะกลุ่มตัวอย่าง
(ที่พิมพ์ตัวหนา) เพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน

ข. ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน

มาวางไว้ด้วยกัน

ตัวอย่าง

(๒๑) แก่ใจดีจัง ประชดชั้นชุดใหญ่เลย (พูดเล่นๆ)

(ทำของเสียหยา)

จากตัวอย่างที่ (๒๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันในที่นี้กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างรู้สึกชื่นชมผู้ฟัง (ที่พิมพ์ตัวหนา) ที่ผู้ฟังกล่าวประชดกลุ่มตัวอย่าง (ที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งถ้อยคำที่พิมพ์ตัวหนาและขีดเส้นใต้มีความขัดแย้งกัน

ค. ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่

สมเหตุสมผล

(๒๒) เตียวหนูซื้อให้พี่ล้านเล่มเลยคะ (ทำเสียงล้อเล่น)

(ทำของเสียดาย)

จากตัวอย่างที่ (๒๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่ได้หรือไม่สมเหตุสมผลเพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ซึ่งในที่นี้คือการกล่าวว่าจะซื้อหนังสือของผู้ฟังที่กลุ่มตัวอย่างทำเสียดายจำนวนล้านเล่ม

ง. ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับของภาษาไม่เหมาะสมกับ

บุคคล

(๒๓) แกเสด็จมาเร็ววันนี้ อย่านำโกรธกันสิเพื่อน (พูดเล่น)

(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๒๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมเพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การใช้คำว่า “เสด็จ” เพื่อใช้เรียกกริยา “ไป” ของผู้ฟังทั้งที่ผู้ฟังไม่ได้มีบรรดาศักดิ์เทียบเท่าชั้นที่จะใช้ราชาศัพท์

๑.๑.๔ กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังจำแนกออกเป็น ๓ กลวิธีย่อย ได้แก่

๑) การบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้อง

การบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้อง ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มักปรากฏคำกริยา “เข้าใจผิด” “เข้าใจไม่ถูก” “เข้าใจไม่ถูกต้อง” ฯลฯ ในถ้อยคำ ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการสนทนาเนื่องจากการเป็นการตำหนิว่าผู้ฟังเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง

(๒๔) แก่เข้าใจผิดแล้ว แก่andtเที่ยงไม่ใช่สิบโมง...

(ผิดเวลานัด)

(๒๕) หัวหน้าเข้าใจไม่ถูกต้อง หนังสือตอนถึงมือผมมันก็ชำรุดแบบนี้อยู่แล้วครับ...

(ทำของเสียหาย)

จากตัวอย่างที่ (๒๔)-(๒๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกาตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน โดยปรากฏคำกริยา “เข้าใจผิด” และ “เข้าใจไม่ถูกต้อง” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๒๔) และ (๒๕) ตามลำดับ

๒) การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ

การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ มักปรากฏคำแสดงความหมายในเชิงลบในถ้อยคำ ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวเป็นกลวิธีที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาเนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดกำลังไม่พอใจผู้ฟังที่กล่าวถ้อยคำนัยผกผัน

ตัวอย่าง

(๒๖) งกมกลเลยแก เรื่องแค้นนี้เอง

(ทำของเสียหาย)

(๒๗) ข้างจับผิดกะอีแค่มาซ้ำแค่นี้

(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๒๖)-(๒๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจในการตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบประชดประชัน โดยปรากฏคำกริยาที่มีความหมายในเชิงลบ “งก” และ “ข้างจับผิด” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๒๖) และ (๒๗) ตามลำดับ

๓) การแสดงการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนา

การแสดงการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนา ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังโดยการสั่งให้ผู้ฟังยุติการกล่าวถ้อยค่านัยผกผัน ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวเป็นกลวิธีที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งของคู่การสนทนาเนื่องจากการแสดงอำนาจของผู้พูดในการสั่งให้ผู้ฟังยุติการกล่าวถ้อยค่านัยผกผัน

กลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจต่างกับกลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนาตรงที่ในการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ ผู้พูดมีเจตนาต้องการความไม่พึงพอใจต่อผู้ฟังเท่านั้น ขณะที่การแสดงการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนาเป็นการแสดงเจตนาว่าผู้พูดไม่พอใจผู้ฟังและต้องการให้ผู้ฟังยุติการสนทนาหรือการกระทำที่กำลังกระทำอยู่ด้วย

ตัวอย่าง

(๒๘) หยุดประชดเลยคะหัวหน้า

(ทำของเสียหาย)

(๒๙) ห้ามพูดแบบนี้อีกนะแก

(ผิดเวลานัด)

จากตัวอย่างที่ (๒๘)-(๒๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนาในการตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบประชดประชัน โดยให้หยุดการประชดประชันและการพูดในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๒๘) และ (๒๙) ตามลำดับ

๑.๒ กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบ หยอกล้อ

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อจำนวนทั้งสิ้น ๔ กลวิธี เรียงลำดับความถี่การปรากฏจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

๑.๒.๑ กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังจำแนกออกเป็น ๔ กลวิธีย่อย ได้แก่

๑) การให้เหตุผล

การให้เหตุผล ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการให้เหตุผลบางประการ ทั้งนี้การให้เหตุผลจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดพยายามกล่าวถึงเหตุผลที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นแทนการโต้ตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟังโดยตรงไปตรงมาซึ่งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการสนทนา

ตัวอย่าง

(๓๐) มันไม่มีชุดอื่นจริงๆคะอาจารย์ ที่จริงหนูก็ไม่อยากใส่ชุดนี้เลย...

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

(๓๑) พอดีลูกกุป่วยพอดี ทางโรงพยาบาลเขาจะโทรมาตามถ้ามีอะไร...

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๓๐) – (๓๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยให้เหตุผลว่าไม่มีเสื้อผ้าชุดอื่นและต้องติดต่อทางไลน์กับทางโรงพยาบาลในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๓๐) และ (๓๑) ตามลำดับ

๒) การแสดงการขอโทษ

การแสดงการขอโทษ ในที่นี้หมายถึง การที่ ผู้พูดตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการแสดงการขอโทษ มักปรากฏคำกริยา “โทษ” “ขอโทษ” และ “ขอประทานโทษ” (ในกรณีที่ผู้ฟังมีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด) ในถ้อยคำ ทั้งนี้การแสดงการขอโทษจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการโต้ตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งโดยตรงไปตรงมา แต่เลือกใช้ถ้อยคำเพื่อขอโทษในสิ่งที่ตนกระทำผิดแทน

ตัวอย่าง

- (๓๒) ขอโทษค่ะครู หนูซักเสื้อผ้าชุดที่จะใส่มั่กทันจริงๆ เลยต้องใส่อะนี้มา...
(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)
- (๓๓) โทษนะเพื่อนที่ต้องจ้องโทรศัพท์ไปด้วยคุ้งงานไปด้วย พอติเรมมีปัญหาที่ต้องคอยติดต่อกับที่บ้านนิดหน่อย...
- (เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๓๒) –(๓๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดงการขอโทษในการตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยปรากฏคำกริยา “ขอโทษ” และ “โทษ” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๓๒) และ(๓๓) ตามลำดับ

๓) การแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจ

การแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ตั้งใจให้เกิดเหตุการณ์บางประการขึ้น มักปรากฏคำกริยา “ไม่ตั้งใจ” “ไม่ได้ตั้งใจ” ในถ้อยคำ ทั้งนี้การแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้เกิดเหตุการณ์บางประการขึ้นกับผู้ฟัง

ตัวอย่าง

- (๓๔) หนูไม่ได้ตั้งใจจะใส่ชุดนี้มาเลยคะหัวหน้า คนที่บ้านเขาซักผ้าให้หนูไม่ทันคะ
- (ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

(๓๕) ข้าไม่ตั้งใจเล่นมือถือนะ พอดีแม่แฟนเขาป่วย คอยฟังโทรศัพท์เขา
อยู่เนี่ย

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๓๔)–(๓๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการแสดง
ความไม่ได้ตั้งใจในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยปรากฏคำกริยา
“ไม่ได้ตั้งใจ” และ “ไม่ตั้งใจ” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่(๓๔) และ (๓๕) ตามลำดับ

๔) การเปลี่ยนประเด็นการสนทนา

การเปลี่ยนประเด็นการสนทนา ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบ
ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการพูดหรือถามถึงสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับ
เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุให้ผู้ฟังเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผัน ทั้งนี้การเปลี่ยนเป็นประเด็นการ
สนทนาจัดเป็นกลวิธีทางภาษาที่ช่วยรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเนื่องจากกลวิธี
ดังกล่าวเป็นการแสดงว่าผู้พูดพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งจากการโต้ตอบถ้อย
คำนัยผกผันของผู้ฟังโดยการเปลี่ยนเรื่องหรือประเด็นการสนทนา

ตัวอย่าง

(๓๖) ...วันนี้อากาศร้อนมากครับหัวหน้า

(ใส่เสื้อผ้าสีจูดนาต)

(๓๗) แก่ใช้ไอโฟนรุ่นอะไรแล้วตอนนี้

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๓๖) – (๓๗) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีการเปลี่ยน
ประเด็นการสนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟัง กล่าวคือ กลุ่ม
ตัวอย่างกล่าวถึงสภาพอากาศที่ร้อนในสถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างใส่เสื้อผ้าสีจูดนาต
และการถามว่าผู้ฟังใช้โทรศัพท์มือถือรุ่นใดในสถานการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างเล่นโทรศัพท์
มือถือในถ้อยคำตัวอย่างที่ (๓๖) และ (๓๗) ตามลำดับโดยถ้อยคำในตัวอย่างที่ (๓๖) และ
(๓๗) เป็นถ้อยคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นการกล่าวถ้อยคำนัยผกผันก่อนหน้านี้ของผู้ฟัง

๑.๒.๒ กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (ผู้วิจัยได้นิยามและกล่าวถึงลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อไว้แล้วในหัวข้อ “กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์” และ “นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย”) ทั้งนี้การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อเป็นการใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปและผู้พูดมีเจตนาต้องการหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันแก่ผู้ฟังที่กล่าวถ้อยคำนัยผกผันในผลัดการสนทนาก่อนหน้า รวมถึงช่วยลดความตึงเครียดของสถานการณ์การสนทนาที่กำลังมีความขัดแย้ง

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การตัดสินว่าถ้อยคำใดเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อโดยอาศัยจากเจตนาในการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ ๑.๑.๒

จากผลการวิจัยสามารถจำแนกลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อดังกล่าวได้เป็น ๔ ลักษณะย่อย ดังนี้

ก. ถ้อยคำนัยผกผันแบบละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ

ตัวอย่าง

(๓๘) พูดเอาใจขึ้นดีมากเลยนะแก (พูดเล่น)

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๓๘) จะเห็นว่าตามทฤษฎีวิจ্ঞากรรมของ Searle (1969) วิจ্ঞากรรมการชม คือ วิจ্ঞากรรมที่ผู้พูดชื่นชมพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังโดยผู้พูดต้องเชื่อว่าพฤติกรรมหรือการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม ดังนั้นถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิจ্ঞากรรมการชมจึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) ของวิจ্ঞากรรมการชม กล่าวคือผู้พูดไม่ได้มีความชื่นชมพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังแต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบการถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ ซึ่งในที่นี้ได้แก่การที่กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงการชื่นชมว่าผู้ฟังพูดเอาใจผู้พูดเป็นอย่างดี (ที่พิมพ์ตัวหนา) เพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน

ก. ถ้อยคํานัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกัน
มาวางไว้ด้วยกัน

ตัวอย่าง

(๓๙) ขอบใจนะจ๊ะ ที่ประชดชั้น (พูดสนุก ๆ)

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

จากตัวอย่างที่ (๓๙) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันโดยใช้ถ้อยคํานัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกันในการตอบถ้อยคํานัยผกผันแบบหยอกล้อในที่นี้กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงการขบใจผู้ฟัง (ที่พิมพ์ตัวหนา) ที่ผู้ฟังกล่าวประชดกลุ่มตัวอย่าง (ที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งถ้อยคำที่พิมพ์ตัวหนาและขีดเส้นใต้มีความขัดแย้งกัน

ข. ถ้อยคํานัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่
สมเหตุสมผล

ตัวอย่าง

(๔๐) ก็กำลังจะไปประกวดมิสยูนิเวอร์ส (หัวเราะแบบล้อเล่น)

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

จากตัวอย่างที่ (๔๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคํานัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่สมเหตุสมผลเพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบการตอบถ้อยคํานัยผกผันแบบหยอกล้อ ซึ่งในที่นี้คือการกล่าวว่าผู้พูดจะไปประกวดมิสยูนิเวอร์ส

ง. ถ้อยคํานัยผกผันแบบใช้ระดับของภาษาไม่เหมาะสมกับ
บุคคล

ตัวอย่าง

(๔๑) ก่อนจะประชดชั้น ทอดพระเนตรแก้มขึ้นมาฟังพวกเราคุยกันหน่อยซิจ๊ะ (พูดหยอกล้อ)

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๔๑) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมเพื่อหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การใช้คำว่า “ทอดพระเนตร” เพื่อใช้เรียกกริยาของผู้ฟัง ทั้งที่ผู้ฟังไม่ได้มีบรรดาศักดิ์เทียบเท่าชั้นที่จะใช้ราชาศัพท์

๑.๒.๓ กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน (ผู้วิจัยได้นิยามและกล่าวถึงลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันไว้แล้วในหัวข้อ “กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์” และ “นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย”) ทั้งนี้การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันเป็นการใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปและผู้พูดมีเจตนาต้องการประชดประชันผู้ฟังที่กล่าวถ้อยคำนัยผกผันในผลัดการสนทนาก่อนหน้า ผู้วิจัยจัดให้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน (ซึ่งในที่นี้คือ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน) แตกต่างจากกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาเนื่องจากกลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันเป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดพยายามเลือกใช้ถ้อยคำที่ไม่ได้หมายความว่าตามรูปในการสื่อสารเพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะที่รุนแรง (Leech, 1983; Panpothong, 1996) ซึ่งแตกต่างจากกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาที่ผู้พูดจะเลือกตอบถ้อยคำนัยผกผันของกลุ่มสนทนาโดยใช้ถ้อยคำแบบตรงไปตรงมาและอาจก่อให้เกิดความบาดหมางและ/หรือการเผชิญหน้าระหว่างกัน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การตัดสินว่าถ้อยคำใดเป็นถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันโดยอาศัยจากเจตนาในการสื่อสารของกลุ่มตัวอย่างดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ ๑.๑.๒

จากผลการวิจัยสามารถจำแนกลักษณะของถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อดังกล่าวได้เป็น ๕ ลักษณะย่อย ดังนี้

ก. ถ้อยคำนัยผกผันแบบละเมิดเงื่อนไขความจริงใจ

ตัวอย่าง

(๔๒) แกนี่มันเป็นคนพูดดีจังเลยวะ (ทำเสียงประชด)

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

จากตัวอย่างที่ (๔๒) จะเห็นว่าตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของ Searle (1969) วิัจจนกรรมการชม คือ วิัจจนกรรมที่ผู้พูดชื่นชมพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังโดยผู้พูดต้องเชื่อว่าพฤติกรรมหรือการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม ดังนั้นถ้อยคำนัยผกผันในรูปวิัจจนกรรมการชมจึงหมายถึง ถ้อยคำที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขความจริงใจ (sincerity condition) ของวิัจจนกรรมการชม กล่าวคือผู้พูดไม่ได้มีความชื่นชมพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ฟังแต่ต้องการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อประชดประชันในการตอบการถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ ซึ่งในที่นี้ได้แก่การที่กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงการชื่นชมว่าผู้ฟังพูดเอาใจผู้พูดเป็นอย่างดี (ที่พิมพ์ตัวหนา) เพื่อประชดประชัน

ข. ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาวางไว้ด้วยกัน

ตัวอย่าง

(๔๓) **มึงเป็นคนดีจริงๆ** แหวะกูไม่หยุดเลย (กำลังพูดประชด)
(เล่นไทรศัพทมี้อถือ)

จากตัวอย่างที่ (๔๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันโดยใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบนำถ้อยคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อในที่นี้กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างแสดงการชมผู้ฟัง (ที่พิมพ์ตัวหนา) ที่ผู้ฟังกล่าวประชด (“แหวะ”) กลุ่มตัวอย่าง (ที่ขีดเส้นใต้) ซึ่งถ้อยคำที่พิมพ์ตัวหนาและขีดเส้นใต้มีความขัดแย้งกัน

ค. ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปได้หรือไม่สมเหตุสมผล

ตัวอย่าง

(๔๔) **เตี๋ยวจะเสกขุดลิเกนี้ให้เป็นชุดนางฟ้าเลย** (ประชด)
(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

จากตัวอย่างที่ (๔๔) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบกล่าวถึงสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือไม่สมเหตุผลเพื่อประชดประชันในการตอบการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อซึ่งในที่นี้คือการเสกขุดลิเกให้เป็นชุดนางฟ้า

ง. ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับของภาษาไม่เหมาะสมกับ

บุคคล

ตัวอย่าง

(๔๕) แค่นี้ก็ต้องแซวด้วยหรือคุณชาย (พูดประชดครับ)

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๔๕) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบใช้ระดับภาษาไม่เหมาะสมเพื่อประชดประชันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ การใช้คำว่า “คุณชาย” เพื่อใช้เรียกผู้ฟังทั้งที่ผู้ฟังไม่ได้มีบรรดาศักดิ์เทียบเท่าชั้นที่จะใช้ราชาศัพท์

จ. ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน

ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน หมายถึง ถ้อยคำแบบเสียงสะท้อนกลับซึ่งแฝงทัศนคติด้านลบของผู้พูดในบางกรณีอาจมิได้มีผู้ใดกล่าวถ้อยคำนั้นไว้ก่อน แต่ผู้ใช้ถ้อยคำนัยผกผันเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้น (Wilson and Sperber, 1992 อ้างถึงใน Pan Pothong, 2012)

ตัวอย่าง

(๔๖) จริงสิ ชันมันพวกบ้านนอกเข้กรุง จะใส่มีสนิยมเหมือนแกได้โง่ละ (ประชด)

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

จากตัวอย่างที่ (๔๖) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบเสียงสะท้อน (Echoic irony) โดยใช้ถ้อยคำที่แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นคนไม่ทันสมัยหรือ “บ้านนอกเข้กรุง” (ที่พิมพ์ตัวหนา) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าผู้ฟังมีความคิดเช่นนั้นต่อกลุ่มตัวอย่าง

๑.๒.๔ กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาในการตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบ หยอกล้อของผู้ฟังจำแนกออกเป็น ๓ กลวิธีย่อย ได้แก่

๑) การบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้อง

การบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้อง ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มักปรากฏคำกริยา “เข้าใจผิด” “เข้าใจไม่ถูก” “เข้าใจไม่ถูกต้อง” ฯลฯ ในถ้อยคำ ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวอาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการสนทนาเนื่องจากการตำหนิว่าผู้ฟังเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง

(๔๗) แกเข้าใจผิดแล้ว

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

(๔๘) แกเข้าใจไม่ถูกต้องนะ ที่แกจะมามาเราแบบนี้ให้คนอื่นได้ยิน

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๔๗)-(๔๘) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการบอกว่าผู้ฟังเข้าใจผิดหรือไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อ โดยปรากฏคำกริยา “เข้าใจผิด” และ “เข้าใจไม่ถูกต้อง” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๔๗) และ (๔๘) ตามลำดับ

๒) การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ

การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยค่านัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ มักปรากฏคำที่มีความหมายเชิงลบในถ้อยคำ ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวเป็นกลวิธีที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาเนื่องจากการแสดงว่าผู้พูดกำลังไม่พอใจผู้ฟังที่กล่าวถ้อยค่านัยผกผัน

ตัวอย่าง

(๔๙) ปากไม่ดีเลยนะแก ว่าเพื่อนแบบนี้ได้ไง...

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

(๕๐) นิสัยเสีย พูดไม่รู้จักรักรักษาน้ำใจคนอื่น...

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๔๙)-(๕๐) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ โดยปรากฏคำกริยาที่มีความหมายในเชิงลบ “ปากไม่ดี” และ “นิสัยเสีย” ในถ้อยคำของตัวอย่างที่(๒๖) และ (๒๗) ตามลำดับ

๓) การแสดงการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนา

การแสดงการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนา ในที่นี้หมายถึง การที่ผู้พูดตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังโดยการสั่งให้ผู้ฟังยุติการกล่าวถ้อยคำนัยผกผัน ทั้งนี้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวเป็นกลวิธีที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งของการสนทนาเนื่องจากเป็นการแสดงอำนาจของผู้พูดในการสั่งให้ผู้ฟังยุติการกล่าวถ้อยคำนัยผกผัน

กลวิธีการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจต่างกับกลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนาตรงที่ ในการใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจ ผู้พูดมีเจตนาต้องการความไม่พึงพอใจต่อผู้ฟังเท่านั้น ขณะที่การแสดงการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนาเป็นการแสดงเจตนาว่าผู้พูดไม่พอใจผู้ฟังและต้องการให้ผู้ฟังยุติการสนทนาหรือการกระทำที่กำลังกระทำอยู่ด้วย

ตัวอย่าง

(๕๑) หุบปากไปเลยแก

(ใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด)

(๕๒) ไม่ต้องประชดอีกนะ

(เล่นโทรศัพท์มือถือ)

จากตัวอย่างที่ (๕๑)-(๕๒) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการสั่งให้ผู้ฟังยุติการสนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ โดยให้หยุดการพูดและ

การประชดประชันในถ้อยคำของตัวอย่างที่ (๕๑) และ (๕๒) ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นสามารถแสดงค่าความถี่ (ร้อยละ) ของกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน (Table 1 และ Figure 2) และถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ (Table 2 และ Figure 3) ได้ดังตารางและแผนภูมิต่อไปนี้

Table 1: Frequency (percentage) of linguistic strategies that a sample of Thai speakers use in response to sarcastic verbal irony

กลวิธีทางภาษา	ความถี่ (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๗๐.๑๙
๒. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	๑๙.๑๔
๓. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน	๑๐.๒๗
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา	๐.๔๐
รวม	๑๐๐.๐๐

จากค่าความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ใน Table 1 ข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

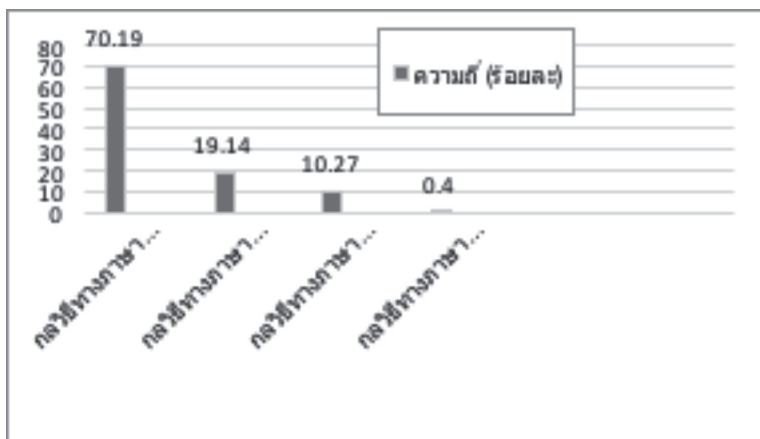

Figure 2: Frequency (percentage) of linguistic strategies that a sample of Thai speakers use in response to sarcastic verbal irony

Table 2: Frequency (percentage) of linguistic strategies that a sample of Thai speakers use in response to playful verbal irony

กลวิธีทางภาษา	ความถี่ (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๗๓.๑๗
๒. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน	๒๐.๑๕
๓. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	๖.๖๓
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา	๐.๐๕
รวม	๑๐๐.๐๐

จากค่าความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ใน Table 2 ข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

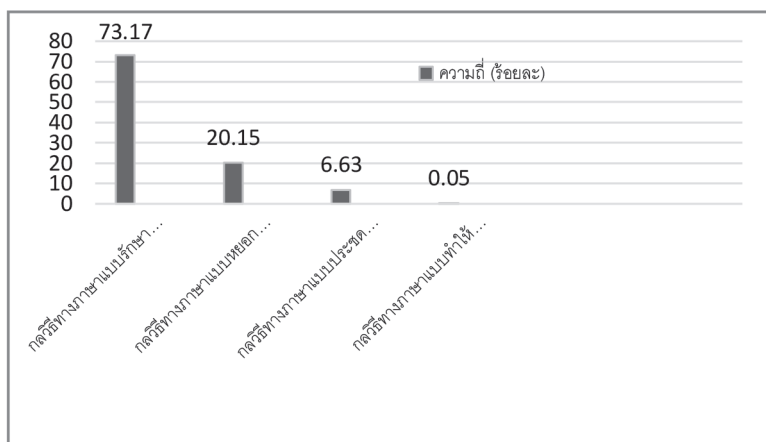

Figure 3: Frequency (percentage) of linguistic strategies that a sample of Thai speakers use in response to playful verbal irony

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปความถี่ (ร้อยละ) ของกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อได้ดัง Table 3 และ Figure 4 ต่อไปนี้

Table 3: Frequency (percentage) of linguistic strategies that a sample of Thai speakers use in response to sarcastic and playful verbal irony

ประเภทของถ้อยคำนัยผกผัน ในผลัดเริ่ม กลวิธีทางภาษา	ถ้อยคำนัยผกผันแบบ ประชดประชัน ในผลัดเริ่ม (ร้อยละ)	ถ้อยคำนัยผกผัน แบบหยอกล้อ ในผลัดเริ่ม (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษา ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๗๐.๑๙	๗๓.๑๗
๒. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	๑๙.๑๔	๖.๖๓
๓. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อ หรือสร้างอารมณ์ขัน	๑๐.๒๗	๒๐.๑๕
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิด ความขัดแย้งในการสนทนา	๐.๔๐	๐.๐๕
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากค่าความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ใน Table 3 ข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

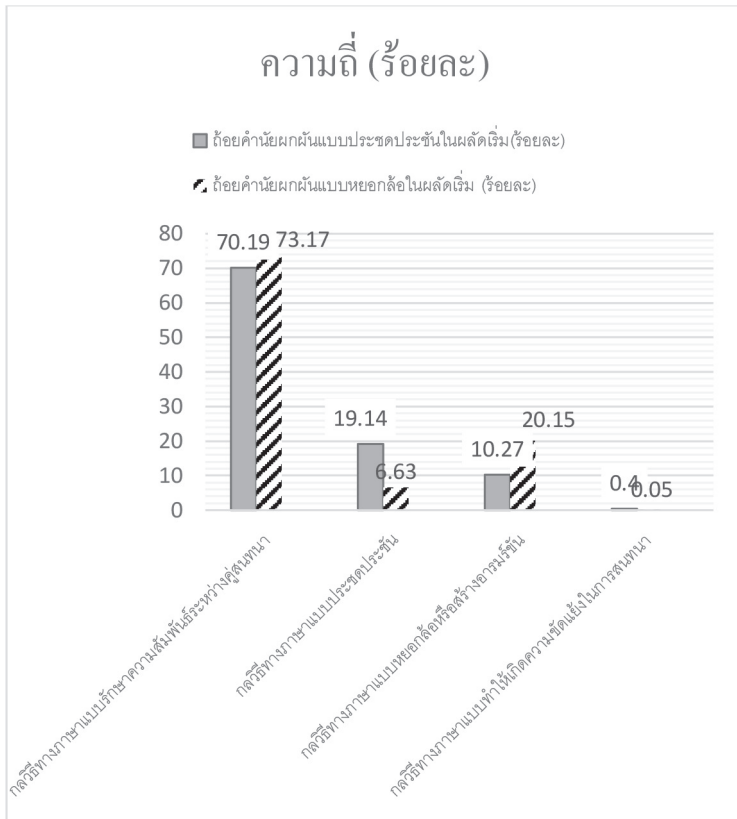

Figure 4: Frequency (percentage) of linguistic strategies that a sample of Thai speakers use in response to sarcastic and playful verbal irony

จากผลการวิจัยใน Table 1-3 และ Figure 2-4 พบว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำผวนทั้งถ้อยคำผวนแบบประชดประชันและถ้อยคำผวนแบบหยอกล้อ กลุ่มตัวอย่างต่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในอัตราส่วนที่มากที่สุดในการตอบถ้อยคำผวนทั้ง ๒ ประเภท (กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในการตอบถ้อยคำผวนแบบประชดประชันในอัตราส่วนมากที่สุดถึง

ร้อยละ ๗๐.๑๙ และเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อในอัตราส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ ๗๓.๑๗) นับได้ว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าผู้พูดภาษาไทยมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาเมื่อต้องตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนา

นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบว่าในแต่ละคำตอบที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ ปรากฏจำนวนถ้อยคำตั้งแต่ ๑ ถ้อยคำจนถึง ๘ ถ้อยคำ โดยพบลักษณะของกลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาปรากฏร่วมกันมากที่สุดถึงอัตราส่วนร้อยละ ๖๑.๓๔

ตัวอย่าง

๑	๒
(๕๓) /ขอโทษค่ะอาจารย์/ หนูไม่ได้ตั้งใจจะมาสายเลยคะ/	
๓	๔
พอดีหนูต้องพาน้องไปหาหมอ/ โรงพยาบาลคนแน่นมากค่ะ/	
๕	๖
งานที่เหลือหนูทำทั้งหมดเองนะคะ/ หนูสัญญาจะไม่ให้เป็นแบบนี้อีกค่ะ	
อาจารย์/	
(ผิดเวลานัด)	

จากตัวอย่างที่ (๕๓) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำจำนวนทั้งสิ้น ๖ ถ้อยคำ ในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน และมีลักษณะของกลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาปรากฏร่วมกันทั้งหมด (ถ้อยคำที่ ๑ เป็นกลวิธีการแสดงการขอโทษ ถ้อยคำที่ ๒ เป็นกลวิธีการแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจ ถ้อยคำที่ ๓ เป็นกลวิธีการให้เหตุผล ถ้อยคำที่ ๔ เป็นกลวิธีการให้รายละเอียด กลวิธีที่ ๕ เป็นกลวิธีการแสดงความรับผิดชอบ และถ้อยคำที่ ๖ เป็นกลวิธีการแสดงการสัญญา ซึ่งกลวิธีทางภาษาทั้ง ๖ กลวิธีนี้เป็นกลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา)

ในหัวข้อผลการวิจัยที่ ๒ และ ๓ ผู้วิจัยจะได้พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟังกับปัจจัยเรื่อง

สถานภาพและความสนิทยของคู่สนทนา ตามลำดับต่อไป เพื่อพิสูจน์ว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทยของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาฯ หรือไม่อย่างไรโดยอาศัยการคำนวณจากค่าทางสถิติ

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำแย้งผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนา

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะได้พิจารณาว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำแย้งผกผันของผู้ฟังหรือไม่ อย่างไรจากการคำนวณโดยใช้ค่าทางสถิติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอออกเป็น ๒ ประเด็นได้แก่

๒.๑ การเปรียบเทียบความถี่ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำแย้งผกผันแบบประตประชันของผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าและเท่ากับผู้พูด

จากผลการวิจัยสามารถเปรียบเทียบความถี่ (ร้อยละ) ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำแย้งผกผันแบบประตประชันของผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าและเท่ากับกลุ่มตัวอย่างผู้พูดได้ดังตารางต่อไปนี้

Table 4: Comparison (percentage) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to sarcastic verbal irony in the case of hearers of higher and equal status as the speaker

กลวิธีทางภาษา สถานะภาพของ คู่สนทนา	ผู้ฟังที่มีสถานะภาพ สูงกว่าผู้พูด (ร้อยละ)	ผู้ฟังที่มีสถานะภาพ เท่ากับผู้พูด (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษา ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๕๗.๐๘	๓๓.๗๓
๒. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชั้น	๑๘.๑๐	๒๙.๙๘
๓. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือ สร้างอารมณ์ขัน	๒๐.๔๙	๒๔.๕๘
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความ ขัดแย้งในการสนทนา	๔.๓๓	๑๑.๗๗
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ข้างต้นสามารถแสดง
ได้เป็นแผนภูมิดังนี้

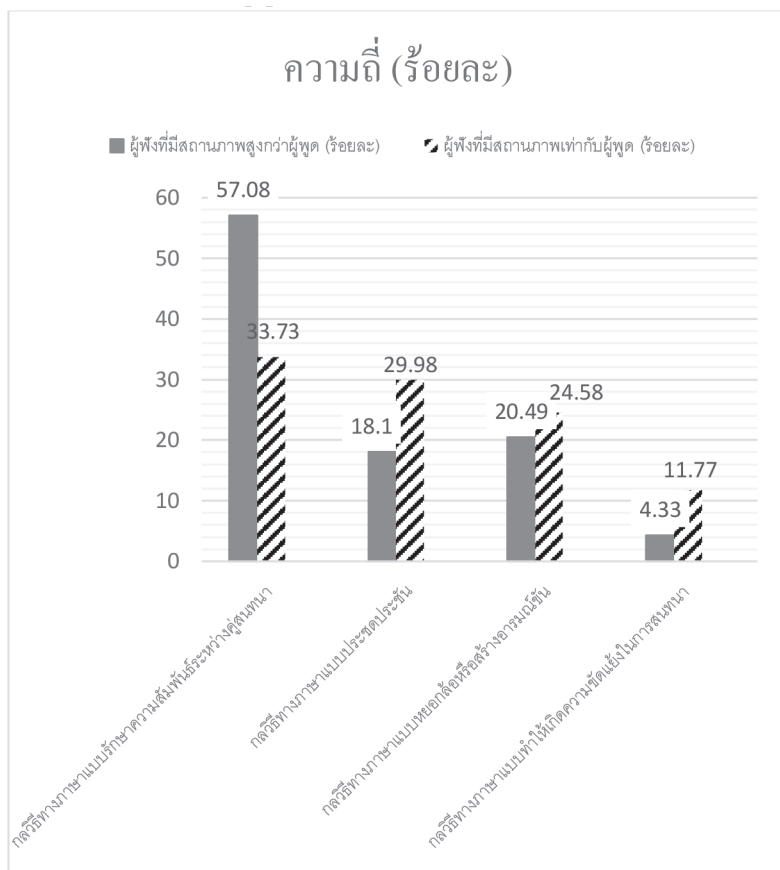

Figure 5: Comparison (percentage) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to sarcastic verbal irony in the case of hearers of higher and equal status as the speaker

จาก Table 4 และ Figure 5 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันและกลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน รวมถึงกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาในการตอบถ้อยคำนี้ ผกผันแบบประชดประชันกับผู้ฟังที่มีสถานภาพเท่ากันในอัตราส่วนความถี่ (ร้อยละ) มากกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด

ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนามีผลต่อความถี่ของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าเท่ากับ ๐.๐๓๐ ($P = 0.030$) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕๐ ($P < 0.050$) ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน

๒.๒ การเปรียบเทียบความถี่ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าและเท่ากับผู้พูด

จากผลการวิจัยสามารถเปรียบเทียบความถี่ (ร้อยละ) ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าและเท่ากับกลุ่มตัวอย่างผู้พูดได้ดังตารางต่อไปนี้

Table 5: Comparison (percentages) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to playful verbal irony in the case of hearers of higher and equal status as the speaker

สถานภาพของ คู่สนทนา กลวิธีทางภาษา	ผู้ฟังที่มีสถานภาพ สูงกว่าผู้พูด (ร้อยละ)	ผู้ฟังที่มีสถานภาพ เท่ากับผู้พูด (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษา ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๕๖.๘๒	๒๗.๓๑
๒. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือ สร้างอารมณ์ขัน	๒๕.๒๘	๓๑.๙๗
๓. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	๔.๑๑	๒๔.๓๘
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิด ความขัดแย้งในการสนทนา	๖.๐๕	๑๖.๓๔
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ข้างต้นสามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิดังนี้

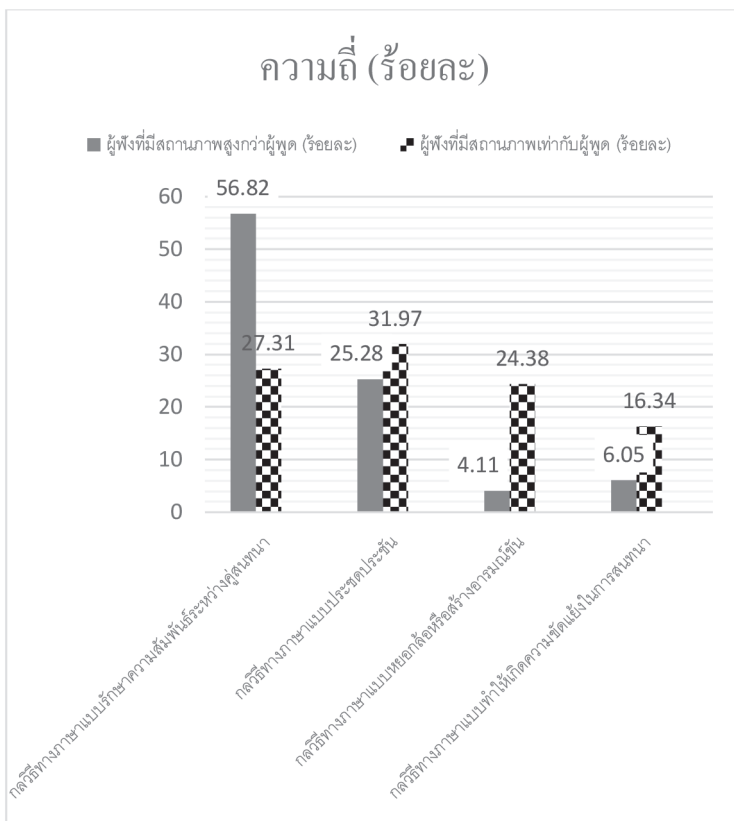

Figure 6: Comparison (percentages) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to playful verbal irony in the case of hearers of higher and equal status as the speaker

จาก Table 5 และ Figure 6 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชั้นและกลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน รวมถึงรวมถึงกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาในการตอบ

ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อกับผู้ฟังที่มีสถานภาพเท่ากันในอัตราส่วนความถี่ (ร้อยละ) มากกว่าผู้ฟังที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด

ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t -test for correlate samples ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนา มีผลต่อความถี่ของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชด-ประชันไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.025 ($P = 0.025$) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ($P < 0.050$) ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าผล การศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนา มีผลต่อกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่าง ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันและถ้อยคำนัย ผกผันแบบหยอกล้อมีความสัมพันธ์กับปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนาดังจะเห็นได้ จากค่า p ของกลวิธีการตอบถ้อยคำนัยผกผันทั้ง ๒ ลักษณะมีค่าเท่ากับ 0.030 ($P = 0.030$) และ 0.025 ($P = 0.025$) ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ($P < 0.050$) สอดคล้องกับที่ Bandhumadha (1998) กล่าวว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับสถานภาพทางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็นอย่างมาก และยังมีอิทธิพล ต่อปฏิกิริยาโต้ตอบทางสังคมของผู้พูดกับผู้ฟังรวมทั้งการใช้ภาษาด้วย (Prasitrat sin, 2001) นอกจากนี้ในการสื่อสารหรือการแสดงวัจนกรรมใด ๆ นั้น ผู้พูดจะต้องคำนึงถึง เสมอว่า ผู้ฟังเป็นใคร มีความสัมพันธ์กับตนอย่างไร และเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม กับสถานภาพที่แตกต่างระหว่างตนกับผู้ฟังด้วย (Phillips, 1970; Mole, 1973; Mulder, 1996; Pongsapich, A. (Ed.), 1998; Suphap, 1986; Roongrengsuke & Chansuthus, 1998; Saihoo, 2013) อีกทั้งงานวิจัยในภาษาไทยจำนวนหนึ่ง เช่น Palakornkul (1972) Panpothong (1999) Khanitthan (1994) Phetratmora (2001) Phromsimat (2002) Emakson (2006) Ongwuttiwat (2006) Ongwuttiwat (2021b) ฯลฯ ต่างชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทาง ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดภาษาไทย

**๓. ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบ
ถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนา**

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะได้พิจารณาว่าปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้ฟังหรือไม่ อย่างไรก็ตามการคำนวณโดยใช้ค่าทางสถิติ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอออกเป็น ๒ ประเด็น ได้แก่

**๓.๑ การเปรียบเทียบความถี่ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้
ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังที่ไม่สนิทและสนิทกับผู้พูด**

จากผลการวิจัยสามารถเปรียบเทียบความถี่ (ร้อยละ) ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันของผู้ฟังที่ไม่สนิทและสนิทกับกลุ่มตัวอย่างผู้พูดได้ดังตารางต่อไปนี้

Table 6: Comparison (percentages) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to sarcastic verbal irony in the case of hearers that are not intimate and intimate with the speaker

กลวิธีทางภาษา \ ความสนิทของคู่สนทนา	ผู้ฟังที่เป็นเพื่อน ไม่สนิทของผู้พูด (ร้อยละ)	ผู้ฟังที่เป็น เพื่อนสนิทของผู้พูด (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาคำ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๔๔.๐๔	๒๔.๘๒
๒. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	๑๖.๓๕	๓๖.๒๗
๓. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือ สร้างอารมณ์ขัน	๒๐.๑๑	๒๙.๒๑
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิด ความขัดแย้งในการสนทนา	๑๐.๓๐	๑๘.๘๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ข้างต้นสามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิดังนี้

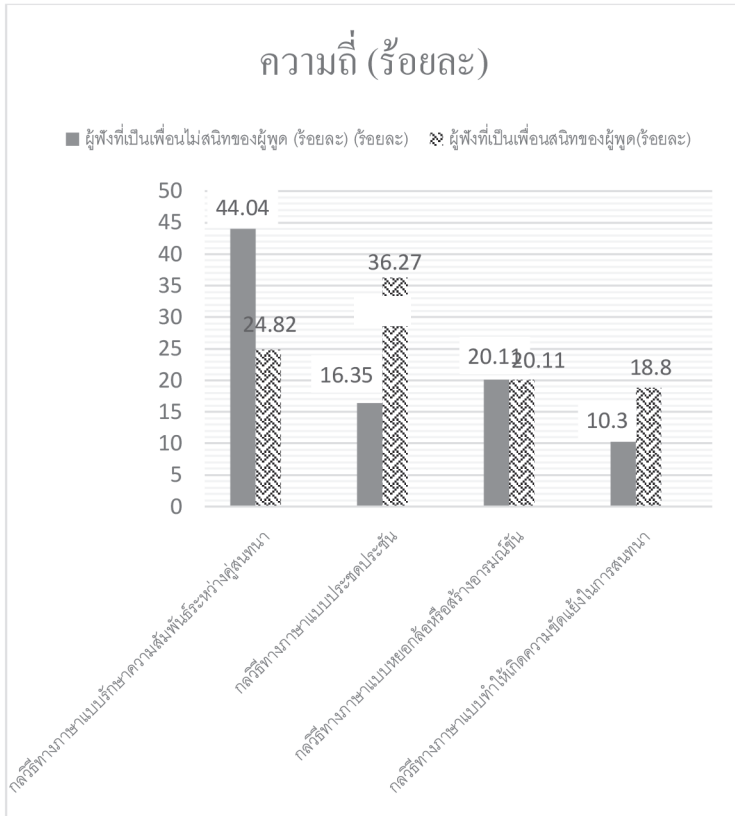

Figure 7: Comparison (percentages) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to sarcastic verbal irony in the case of hearers that are not intimate and intimate with the speaker

จาก Table 6 และ Figure 7 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประจบประชันและกลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขันในการตอบโต้ยอคำนัยผกผันแบบประจบประชันกับผู้ฟังที่สนิทในอัตราส่วนความถี่ (ร้อยละ) มากกว่าผู้ฟังที่ไม่สนิทกับผู้พูด

ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องความสัมพันธ์ของคู่สนทนามีผลต่อความถี่ของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.023 ($P = 0.023$) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ($P < 0.050$) ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าปัจจัยเรื่องความสัมพันธ์ของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน

๓.๒ การเปรียบเทียบความถี่ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังที่ไม่สนิทและสนิทกับผู้พูด

จากผลการวิจัยสามารถเปรียบเทียบความถี่ (ร้อยละ) ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้ฟังที่ไม่สนิทและสนิทกับกลุ่มตัวอย่างผู้พูดได้ดังตารางต่อไปนี้

Table 7: Comparison (percentages) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to sarcastic verbal irony in the case of hearers that are not intimate and intimate with the speaker

กลวิธีทางภาษา \ ความสนิทของผู้สนทนา	ผู้ฟังที่เป็นเพื่อน ไม่สนิทของผู้พูด (ร้อยละ)	ผู้ฟังที่เป็นเพื่อน สนิทของผู้พูด (ร้อยละ)
๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา	๕๑.๓๘	๓๐.๑๗
๒. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน	๑๒.๒๕	๒๗.๑๘
๓. กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชัน	๑๔.๘๕	๒๓.๒๗
๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา	๑๑.๔๐	๑๙.๓๘
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางเปรียบเทียบความถี่ของกลวิธีทางภาษาฯ ข้างต้นสามารถแสดงได้เป็นแผนภูมิดังนี้

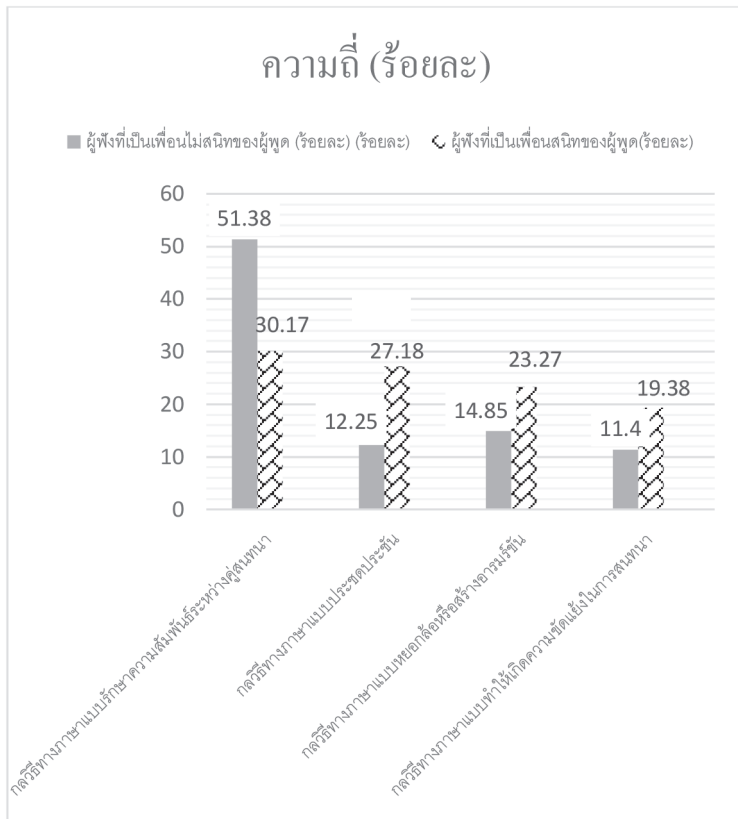

Figure 8: Comparison (percentages) between linguistic strategies that a sample of Thai speakers use to respond to playful verbal irony in the case of hearers that are not intimate and intimate with the speaker

จาก Table 7 และ Figure 8 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประชดประชันและกลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน รวมถึงกลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาในการตอบโต้คำนัยผกผันแบบหยอกล้อกับผู้ฟังที่สนิทในอัตราส่วนความถี่ (ร้อยละ) มากกว่าผู้ฟังที่ไม่สนิทกับผู้พูด

ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติแบบ t-test for correlate samples ผลการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติฯ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อความถี่ของการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประตประชันไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้งหมดมีค่าเท่ากับ 0.037 ($P = 0.037$) ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ($P < 0.050$) ด้วยเหตุนี้จึงอาจสรุปได้ว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ

จากที่กล่าวทั้งหมดข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประตประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อมีความสัมพันธ์กับปัจจัยความสนิทของคู่สนทนาดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทั้ง ๒ ลักษณะมีค่าเท่ากับ 0.023 ($P = 0.023$) และ 0.037 ($P = 0.037$) ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ($P < 0.050$) สอดคล้องกับทัศนะของนักวิชาการที่เห็นว่าปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนานับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง que ผู้พูดจะคำนึงถึงเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับคู่สนทนา อีกทั้งคนไทยมักจะเกรงใจกับบุคคลที่ไม่สนิทและพยายามหลีกเลี่ยงการแสดง ความขัดแย้งกับบุคคลที่ไม่สนิทโดยตรงไปตรงมา (Mulder, 1996; Pongsapich, A. (Ed.), 1998; Suphap (1986) Raphiphat (1999) Iaosiwong (2003) Khomin and Samakkan (1979) นอกจากนี้งานวิจัยในภาษาไทยส่วนหนึ่ง เช่น Panpothong (1999) Palakornkul (1972) Panpothong (1999) Khanitthanan (1994) Phromsimat (2002) Caisue (2006) Emakson (2006) Ongwuttiwat (2006) Ongwuttiwat (2021b) Ongwuttiwat (2021c) ฯลฯ ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องความสนิทของคู่สนทนามีความสัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการปฏิสัมพันธ์

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงอาจสรุปได้ว่าปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประตประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้พูดภาษาไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.050 ($P < 0.050$)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๑. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชิดประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ และพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาดังกล่าวกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task; WDCT)

ส่วนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ใช้ในงานวิจัยมีทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้พูดที่เป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและบุคคลที่ทำงานแล้วจำนวน ๔๐๐ คน แบ่งเป็นเพศชาย ๒๐๐ คน (แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาเพศชายในมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๐๐ คน และบุคคลที่ทำงานแล้วเพศชายจำนวน ๑๐๐ คน) และ เพศหญิง ๒๐๐ คน (แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาเพศหญิงในมหาวิทยาลัยจำนวน ๑๐๐ คน และบุคคลที่ทำงานแล้วเพศหญิงจำนวน ๑๐๐ คน)

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชิดประชันจำนวนทั้งสิ้น ๔ กลวิธี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ๒. กลวิธีทางภาษาแบบประชิดประชัน ๓. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน และ ๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา ส่วนกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อพบจำนวนทั้งสิ้น ๔ กลวิธี เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ๑. กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา ๒. กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน ๓. กลวิธีทางภาษาแบบประชิดประชัน และ ๔. กลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนา จากผลการวิจัยข้างต้นจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

ส่วนผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบ ถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนาพบว่าปัจจัย เรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการ ตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชิดประชันและถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อของผู้พูด ภาษาไทยดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕๐ ($P < 0.050$) ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าปัจจัย เรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการ ตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้พูดภาษาไทย

๒. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ในการตอบถ้อยคำนัย ผกผันของคู่สนทนาที่มีสถานภาพและความสนิทต่างกัน ผู้วิจัยพบข้อสังเกตจากผล การวิจัยฯ ดังนี้

๑) ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทาง ภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนามากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิด ความขัดแย้งในการสนทนาเมื่อต้องตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบประชิดประชันและถ้อย คำนัยผกผันแบบหยอกล้อสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongchang (2017) ที่ศึกษาการ วิจัยการตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนาที่มีสถานภาพเท่ากันในภาษาไทยและพบว่าผู้พูด ส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีความสุภาพมากกว่ากลวิธีแบบอื่น อีกทั้งปัจจัยเรื่องเพศของ ผู้พูดและชนิดของถ้อยคำนัยผกผันในผลัดก่อนหน้ามีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการตอบ ถ้อยคำนัยผกผัน

นอกจากผลการวิจัยฯ จะสอดคล้องกับงานของ Kongchang (2017) แล้ว จากผลการวิจัยฯ ยังสอดคล้องกับทัศนะของนักวิชาการหลายท่าน เช่น Insor (1963) Mole (1973) Klausner (1981) Cooper (1982) Weisz (1991) Mulder (1996) Rapeepat (1996) Bandhumedha (1998) Pongsapich, A. (Ed.) (1998) Panpothong (1999) Suphap (1986) Ongwuttawat (2006) Ongwuttawat (2015) Ongwuttawat (2021a) Ongwuttawat (2021b) Ongwuttawat (2021c) ฯลฯ ที่ได้กล่าวว่าคนไทย ไม่ชอบแสดงความขัดแย้งแบบตรงไปตรงมา แต่เลือกที่จะใช้วิธีอ้อมแทนการพูดตรง

ขณะที่ในบางสังคมวัฒนธรรม เช่น ในสังคมวัฒนธรรมตะวันตก ฯลฯ คนในสังคมมักเลือกการสื่อสารเพื่อสื่อเจตนาการแสดงความจริงใจของตนเองต่อผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมามากกว่าการสื่อสารที่คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา

จากผลการวิจัยที่พบว่าคนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือมักเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบไม่ทำให้เกิดความบาดหมางระหว่างคู่สนทนาในการตอบถ้อยค่านัยผกผันสอดคล้องกับคำสำคัญในวัฒนธรรมไทย “ไม่เป็นไร” ทั้งนี้ Panpothog and Phakdeephassook (2009) ศึกษาการใช้ถ้อยคำ “ไม่เป็นไร” ของผู้พูดภาษาไทยในการปฏิสัมพันธ์ และพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ถ้อยคำ “ไม่เป็นไร” เป็นกลวิธีทางภาษาแบบหนึ่งในสถานการณ์ที่ผู้พูดต้องการยุติการสนทนาที่มีความขัดแย้ง โดย Panpothog and Phakdeephassook (2009) ยังชี้ให้เห็นว่าการใช้ถ้อยคำ “ไม่เป็นไร” ของผู้พูดภาษาไทยที่มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อต้องการยุติการสนทนาที่มีความขัดแย้งนั้นมีความสัมพันธ์กับแนวคิดในพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนามากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบทำให้เกิดความขัดแย้งในการสนทนาเมื่อต้องตอบถ้อยค่านัยผกผันคู่สนทนายังสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของ Krutnet (2014) Ongwuttawat (2015) Ongwuttawat (2021a) Ongwuttawat (2021b) Ongwuttawat (2021c) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสนทนาที่มีความขัดแย้ง การแสดงความเห็นแย้ง การตอบการแสดงความเห็นแย้ง การตอบการแสดงความไม่พอใจ และการตอบการแสดงความผิดหวังตามลำดับ และพบว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการปฏิสัมพันธ์ทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบประนีประนอมหรือลดน้ำหนักความรุนแรงในการสนทนามากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาที่ก่อให้เกิดการเผชิญหน้า

๒) จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนาในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยค่านัยผกผัน ดังจะเห็นได้จากค่า p ของกลวิธีทางภาษาทั้งหมดต่ำกว่าระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕๐ ($P < 0.050$) ลักษณะดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมเรื่องความเป็นวัฒนธรรม

บริบทสูง (High context culture) ทั้งนี้ Hall (1981) ชี้ให้เห็นความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) ว่าวัฒนธรรมบริบทต่ำเป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออก และบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก ขณะที่วัฒนธรรมบริบทสูงเป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถตีความเจตนาของคู่สนทนาได้ และคนในวัฒนธรรมบริบทสูงมักคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมในการสนทนาทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่สนทนาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์แวดล้อม (Klausner, 1981; Panpothong, 1999; Ongwuttiwat, 2006; Panpothong, 2012; Ongwuttiwat, 2015; Ongwuttiwat, 2021 b; Ongwuttiwat, 2021c)

จากผลการวิจัยในงานวิจัยนี้ที่พบว่าผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kongchang (2017) ที่สรุปว่าปัจจัยเรื่องเพศของผู้พูดและถ้อยคำในผลัดการสนทนาก่อนหน้ามีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน ผลการวิจัยในงานวิจัยนี้และผลการวิจัยในงานวิจัยของ Kongchang (2017) ต่างแสดงให้เห็นว่า ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนา กล่าวคือ ผู้พูดภาษาไทยไม่ได้คำนึงถึงเจตนาในการกล่าวถ้อยคำเพื่อแสดงเจตนาของตนเองอย่างตรงไปตรงมาเพียงอย่างเดียว ซึ่งแตกต่างจากคนในสังคมวัฒนธรรมตะวันตกที่มีลักษณะความเป็นวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Panpothong, 2012; Ongwuttiwat, 2015; Ongwuttiwat, 2021b; Ongwuttiwat, 2021c) ขณะที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่จะคำนึงถึงบริบทและปัจจัยแวดล้อมเป็นสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่าปรากฏการณ์ทางภาษาข้างต้นของผู้พูดภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง

๓) จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบหยอกล้อหรือสร้างอารมณ์ขัน (ในที่นี้คือการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ) ทั้งในการตอบถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อสอดคล้องกับงานวิจัยของ Panpothong and Phakdeephasook (2017) ที่ได้ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ของผู้พูดภาษาไทยจากบทสนทนาแบบเน้นภารกิจ (task-based conversation) และพบว่าการเล่นและการหยอกล้อ

เป็นลักษณะเด่นที่ปรากฏในการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว

นอกจากนี้นักวิชาการหลายท่าน เช่น Benedict (1952) Phillips (1970) Klausner (1981) Fieg (1989) Komin and Smakarn (1979) Suphap (1986) Raphiphat (1999) Ongwuttiwat (2006) Ongwuttiwat (2015) Panpothong and Phakdeephasook (2017) Ongwuttiwat (2021 a) Ongwuttiwat (2021 b) Ongwuttiwat (2021c) ฯลฯ ยังได้ให้ทัศนะไว้ “สนุก” เป็นคำสำคัญในวัฒนธรรมไทย กล่าวคือ คนไทยไม่ชอบขัดแย้งกับผู้อื่นโดยตรงไปตรงมา แต่หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น คนไทยมักจะทำให้ความขัดแย้งนั้นกลายเป็นเรื่องสนุกหรือขบขัน รวมถึงการแสดงพฤติกรรมหรือกล่าวประชดประชันต่อฝ่ายตรงข้ามแทนการกล่าวแบบเผชิญหน้า (ในที่นี้คือการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน) เพื่อไม่ให้เกิดการตอบโต้ระหว่างคู่สนทนาที่อาจทวีความขัดแย้งหรือการบาดหมางเพิ่มมากขึ้น (Klausner, 1981; Panpothong, 1996) ในการตอบถ้อยคำนัยผกผัน

พฤติกรรมทางภาษาทั้ง ๒ ประการดังกล่าวมีความแตกต่างจากคนในสังคมวัฒนธรรมอื่น โดยเฉพาะคนในสังคมวัฒนธรรมตะวันตกที่เมื่ออยู่ในสถานการณ์การสนทนาที่มีความขัดแย้ง ผู้พูดในสังคมวัฒนธรรมตะวันตกมักจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมามากกว่าการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบต้องอาศัยการตีความ เช่น การพูดตลก การพูดประชดประชัน (ในที่นี้คือการใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชัน และถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อ) ฯลฯ (Komin and Smakarn, 1979; Klausner, 1981; Suphap (1986); Panpothong and Phakdeephasook, 2017)

๔) ด้วยเหตุที่งานวิจัยนี้มุ่งศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการสื่อสารบางประการจากมุมมองของผู้พูดเท่านั้น อย่างไรก็ตามจากการสำรวจงานวิจัยในสาขาวิชาปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ช่วงเวลาที่ผ่านมาไม่นานนี้พบว่าม้งงานวิจัยจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์จากมุมมองของผู้ฟัง กล่าวคือ งานวิจัยข้างต้นมุ่งศึกษาในเชิงทัศนคติ (attitude) และการตัดสินเรื่องความสุภาพ (Politeness Judgment) เกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาในวัจนกรรมและ/หรือการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ จากมุมมองของผู้ฟัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากได้มีการศึกษาในเชิงทัศนคติหรือการตัดสิน

เรื่องความสุภาพของผู้ฟังเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในการใช้ถ้อยคำนัยผกผัน (verbal irony) และ/หรือหรือการตอบถ้อยคำนัยผกผัน (responding to verbal irony) ก็จะทำให้เห็นถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการสื่อสารของกลวิธีทางภาษา ที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้ว่าสอดคล้องกับทัศนคติหรือการตัดสินใจเรื่องความสุภาพต่อกลวิธีทางภาษาฯ จากมุมมองของผู้ฟังหรือไม่ อย่างไร

๓. ข้อเสนอแนะ

๓.๑ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากปัจจัยเรื่องสถานภาพและความสนิทของคู่สนทนาจะมีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของผู้พูดภาษาไทยแล้ว งานวิจัยที่ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทยของนักวิชาการหลายท่าน เช่น Panpothong (1999) Ongwuttivat (2006) Ongwuttivat (2015) Ongwuttivat (2021a) Ongwuttivat (2021 b) ฯลฯ ยังชี้ให้เห็นปัจจัยเรื่องของสถานการณ์การสนทนา ยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้หากได้มีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษาผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันกับปัจจัยเรื่องสถานการณ์การสนทนา เช่น การมีหรือไม่มีบุคคลอื่นในขณะที่สนทนา ความเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการของสถานการณ์การสนทนา ฯลฯ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะช่วยให้เข้าใจการปฏิสัมพันธ์ประเภทนี้ได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

๒) ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันคู่สนทนาที่มีสถานภาพและความสนิทต่างกัน โดยกำหนดให้คู่ความสัมพันธ์อาจารย์-นิสิตนักศึกษา และหัวหน้างาน-ลูกน้องเป็นตัวแทนคู่ความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีสถานภาพต่างกัน และกำหนดให้คู่ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมชั้นเรียน-เพื่อนร่วมชั้นเรียน และเพื่อนร่วมงาน-เพื่อนร่วมงานเป็นตัวแทนคู่ความสัมพันธ์บุคคลที่มีสถานภาพเท่ากัน อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่าแม้คู่ความสัมพันธ์อาจารย์-นิสิตนักศึกษา และหัวหน้างาน-ลูกน้องจะเป็นตัวแทนคู่ความสัมพันธ์ที่มีสถานภาพต่างกัน และคู่ความสัมพันธ์เพื่อนร่วมชั้นเรียน-เพื่อนร่วมชั้นเรียน และเพื่อนร่วมงาน-เพื่อนร่วมงานจะไม่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาของคู่สนทนาที่มีสถานภาพและ

ความสนิทต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้มีการวิจัยความเหมือนหรือความแตกต่างของคู่ความสัมพันธ์ในแต่ละคู่ เช่น ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันจากคู่ความสัมพันธ์ อาจารย์-นิสิตนักศึกษา และหัวหน้างาน-ลูกน้อง ฯลฯ ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันในรายละเอียดหรือไม่ อย่างไร ก็จะช่วยทำให้เห็นวิถีปฏิบัติของการปฏิสัมพันธ์ชนิดนี้มากยิ่งขึ้น

๓) แม้ว่าการเก็บข้อมูลการปฏิสัมพันธ์จากแบบสอบถามแบบเติมเต็มบทสนทนาชนิดให้เขียนตอบ (Written Discourse Completion Task ; WDCT) จะเป็นที่ยอมรับในการศึกษาด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) แต่ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้มีการศึกษาการตอบถ้อยคำนัยผกผันในภาษาไทยจากข้อมูลการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริง (interactive data) ก็จะทำให้เห็นการสื่อสารการตอบถ้อยคำนัยผกผันในมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น

๔) จากการสังเกต ผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบันมีรายการโทรทัศน์และรายการวิทยุหลายรายการ โดยเฉพาะรายการประเภทสัมภาษณ์บุคคล พิธีกรหรือผู้สัมภาษณ์มักเลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันแบบประชดประชันหรือถ้อยคำนัยผกผันแบบหยอกล้อกับบุคคลที่เป็นแขกรับเชิญหรือผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าเมื่อพิธีกรหรือผู้สัมภาษณ์เลือกใช้ถ้อยคำนัยผกผันแล้ว แขกรับเชิญหรือผู้ให้สัมภาษณ์จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบใดในการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว ทั้งนี้หากได้มีการศึกษาก็จะทำให้เห็นกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันในแง่มุมจากประจักษ์ที่หลากหลายยิ่งขึ้น

๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

แม้ว่าในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบถ้อยคำนัยผกผันของคู่สนทนาที่มีสถานภาพและความสนิทต่างกันเท่านั้น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าหากได้มีการศึกษาการปฏิสัมพันธ์เดียวกันนี้จากกลุ่มตัวอย่าง นิสิตนักศึกษาชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศ เช่น นิสิตนักศึกษาชาวจีน นิสิตนักศึกษาชาวเกาหลี นิสิตนักศึกษาชาวญี่ปุ่น นิสิตนักศึกษาชาวอเมริกัน นิสิตนักศึกษาชาวอังกฤษ นิสิตนักศึกษาชาวละตินอเมริกา ฯลฯ จาก

มุมมองวิจัยปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา (interlanguage pragmatics) และ/หรือ วจนปฏิบัติศาสตร์ระหว่างวัฒนธรรม (intercultural pragmatics) ก็จะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงการเรียนการสอนภาษาและการเรียนการสอนปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ที่กลุ่มนิสิตนักศึกษาต่างชาติเหล่านี้นี้ควรคำนึงถึงเมื่อจำเป็นต้องสื่อสารในบริบทภาษาไทยเพื่อให้การสนทนาบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ รวมถึงก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

References

- Angsuchot, S. et al. (2014). *Sathiti kan wikhro samrap kan wichai thang sangkhomsat lae pharuetikam sat : Theknik kan chai prokraem LISREL*. [Analytical statistics for research on Social and Behavioral Sciences: Programming LISREL Techniques]. Bangkok: Charoen Mankhong Printing.
- Bandumedha, N. (1998). Thai Views of Man as a social Being. In Amara Ponsapich (eds.), *Traditional and Changing Thai World View*, 103-129. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Benedict, R. (1952). *Thai culture and behavior*. Data Paper No.4. Ithaca, N.Y.: Cornell Asian Program.
- Caisue, R. (2006). *The speech act of complaining in Thai: a case study of university students*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Emakson, P. (2006). *The strategies of cancellation in Thai: a case study of hearers of different status*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Hall, S. (1981). *Visual culture: the reader*. London; Thousand Oaks: SAGE Publications, in association with the Open University.
- Hurford, J. R., & Heasley, B. (1983). *Semantics a coursebook*. New York: Cambridge University Press.

- Iaosiwong, N. (2003). *Sitthi lae khwam krencai: Watthanatham Khwam con.* [Rights and Considerations: A culture of poverty]. Bangkok: Praew Publishing.
- Insor, D. (1963). *Thailand: A political social and economic analysis*. London: G. Allen and Unwin.
- Jandt, F. E. (2010). *An introduction to intercultural communication: Identities in a global community*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Kanittanan, W. (1993). *Politeness in Bangkok Thai*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Klausner, W. J. (1981). *Reflections on Thai Culture*. Bangkok: Suksit Siam.
- Komin, S., & Smakarn, S. (1979). *Rai ngan wichai rueang khaniyom lae rabop khaniyom Thai: khruangmue nai kan samruat wat*. [Research report on Thai values and value system: Survey Instrument]. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Kongchang, R. (2017). Responding strategies to verbal irony in Thai: A case study of speakers of equal status. (Master of Arts Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Krutnet, P. (2014). *Linguistic strategies used for terminating conflict talk in Thai interactions*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Leech, G. (1983). *Principles of Pragmatics*. London: Longman.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224-253.
- Mole, R. L. (1973). *Thai Values and Behavior Patterns*. Canada: M. G. Hurtig Ltd. Edmonton.
- Mulder, N. (1996). *Inside Thai society: An interpretations of everyday life*. Amsterdam: Pepin Press.

- Myer, A. (1976). On the function of irony in conversation. *Working Papers in Linguistic. University of Michigan* 2: 35-60.
- Ongwuttawat, S. (2006). *The speech act of admonishing in Thai: A case study of teachers and students*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Ongwuttawat, S. (2015). *Disagreement in Thai conversational discourse and native speakers' motivational concerns*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Ongwuttawat, S. (2021 a). Linguistic Strategies Used for Responding to Disagreement in Different Situations in Thai: A Case Study of Interlocutors with Equal Status. *Journal of Thai Language and Literature*, 38(2), 56-113.
- Ongwuttawat, S. (2021 b). Responding to a Complaint in Thai: A Case Study of Interlocutors with Equal Status. *Journal of Thai studies*, 17(1), 181-246.
- Ongwuttawat, S. (2021 c). The speech act of responding to disappointment in Thai: A Case Study of Interlocutors with Equal Status. *Graduate studies of humanities*, 10(2), 1-27
- Palakornkul, A. (1972). *A Socio-linguistic study of pronominal strategy in spoken Bangkok Thai*. Ann Arbor, Mich: University Microfilms International.
- Panpothong, N. (1996). *A pragmatic study of verbal irony in Thai*. (Doctoral dissertation). University of Hawaii at Manoa, United States of America.
- Panpothong, N. (1999). The functions of Metaphor from the Thai Speaker's point of view. *Journal of Thai Language and Literature*, 16(1), 259-268.
- Panpothong, N. (1999). *Thai ways of saying 'no' to a request*. Paper presented at the International Symposium on Linguistic Politeness, Chulalongkorn University, December 7-9, 1999.

- Panpothong, N. (2012). *Teaching materials for 2201783 Pragmatic Analysis of Thai*. Photocopied and revised document. Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Panpothong, N, and Phakdeephasook, S. (2009). “Mai pen rai as a reflection of Buddhist ideology in Thai ways of interaction.” Paper presented at the 11th *International Pragmatics Conference*. July 12-17, 2009. University of Melbourne, Melbourne, Australia.
- Panpothong, N., & Phakdeephasook, S. (2014). *Phuphut phasathai pati samphan yangrai nai kan sonthana baep nen pharakit: kansueksa khomun Mister O tam naeo Emancipatory Pragmatics*. [How do Thai native speakers interact in task-based conversation?: A case study of Mister O Corpus in Emancipatory Pragmatics]. A seminar paper of Language and Linguistics in 2014, Department of Linguistics, Faculty of liberal arts, Thammasat University, Bangkok, Thailand.
- Panpothong, N., & Phakdeephasook, S. (2017). Task-Based Conversation in Thai and Related Socio-Cultural Factors: A Case Study of the Thai Mister O Corpus. *Journal of Thai Language and Literature*, 34(2), 1-40.
- Petcharatmora, J. (2001). *A study of making apologies in Thai by speakers of different social status*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Phakdeephasook, S. (2004). Samnuan [Idioms]. In *Teaching materials for 2201607 Language and Culture*. Photocopied document Department of Thai, Faculty of Arts, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Phillips, H. P. (1970). *Thai peasant personality: the pattern of interpersonal behavior in the village of Banchan*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.

- Pongsapich, A. (Ed.). (1998). *Traditional and changing Thai world view*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Prosrmas, W. (2000). *Refusal strategies in responding to favor-expressing speech acts in Thai*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Rapeepat, A. (1996). *Mong sangkhom phan chiwit nai chumchon*. [Considering society through life in the community]. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre (Public Organisation).
- Roongrengsuke, S., & Chansuthus, D. (1998). Conflict management in Thailand. In *Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture* (p.167- 221). Leung, K., and Tjosvold, D. (Eds.). Singapore: Wiley.
- Saiho, P. (2013). *Nuai thi ha pharuetikam kan suesan nai choeng sangkhom lae watthanatham ekkasan kan son chut wicha pharuetikam kan suesan nuai thi nueng thueng paet*. [Chapter 5: Social and cultural communication behaviors in teaching materials for communication behaviors unit 1-8]. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Searle, J. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge, England: Cambridge University.
- Smakarn, S. (1992). *Khwamkhatyaeng pom panha lae anakhot khong sangkhom Thai: phicharana chak khaniyom thang watthanatham pen samkhan* [Conflicts, Problems and the Future of Thai Society: Considering cultural values as a priority.] In the social and cultural research report: Observations and changes. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Sukwisith, W. (2004). *The speech act of reprimanding in Thai*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.

- Supap, S. (1986). *Sangkom lae wadthanathum Thai: Kaniyom, Kropkrow Sadsana Prapaenee*. [Thai society and culture: Value, family, religion and tradition]. Bangkok: Thai Watana Panich.
- Takahashi, T, and Beebe, L. M. (1993). Cross-Linguistic Influence in the Speech Act of Correction. In *Kasper, G., and Blum-Kulka, S (eds.) Interlanguage Pragmatics, 138-157*. New York: Oxford University Press.
- Vatcharasuwan, P. (2004). *The act of disagreeing in Thai by speakers of different social status: A case of teachers and students*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Weisz, J. R. (1991). Culture and the development of child psycho-pathology: Lessons from Thailand. In *Rochester Symposium on Development Psychopathology Vol. 1*. Cicchetti, D. (Ed.). New York: Cambridge University press.
- Wichianchot, W. (1971). *Khvam krengchai nai khon thai*. [Khvam-kreng-jai in Thai people]. Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Wichianchot, W. (1972). *A Research on Courtesy Bias of the Thai*. Bangkok: Srinakarinwirot University.
- Wilson, D., & Sperber, D. (1992). On verbal irony. *Lingua*, 87, 53-76. Cited in Panpothong, N. (1996). *A pragmatic study of verbal irony in Thai*. (Doctoral dissertation). University of Hawaii at Manoa, United States of America.
- Yamklinfung, P. (1966). Social Structure and national security. *Journal of Social Sciences, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University*, 4(2), 14-24.
- Yaowaritttha, C. (2012). *The concept of “Bunkhun” and three types of speech acts in Thai society*. (Master's Thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.